

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo

Program osnovna šola
Tretje vzgojno-izobraževalno obdobje

ZAČETNI POUK SLOVENŠČINE ZA UČENCE PRISELJENCE

Učni načrt

120–180 ur

Program osnovna šola
Tretje vzgojno-izobraževalno obdobje
Začetni pouk slovenščine za učence priseljence
Učni načrt

Avtorji učnega načrta:

dr. **Mihaela Knez**, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za slovenistiko, Center za slovenščino kot drugi in tuji jezik, vodja

Matej Klemen, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za slovenistiko, Center za slovenščino kot drugi in tuji jezik

dr. **Damjana Kern Andoljšek**, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za slovenistiko, Center za slovenščino kot drugi in tuji jezik

Katja Kralj, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za slovenistiko, Center za slovenščino kot drugi in tuji jezik

Redakcijski pregled:

dr. **Mihaela Knez**, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za slovenistiko, Center za slovenščino kot drugi in tuji jezik

Matej Klemen, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za slovenistiko, Center za slovenščino kot drugi in tuji jezik

Strokovni pregled:

dr. **Ina Ferbežar**, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za slovenistiko, Center za slovenščino kot drugi in tuji jezik

dr. **Marko Stabej**, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za slovenistiko

Za pregled in pripombe se zahvaljujemo tudi **Katarini Marin Hribar**, Osnovna šola Komenda Moste.

Recenzentki:

dr. **Barbara Baloh**, Univerza na Primorskem, Pedagoška fakulteta

Ester Bertok Nardin, Osnovna šola Koper

Izdala: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo

Za ministrstvo: dr. **Jernej Pikalo**

Za zavod: dr. **Vinko Logaj**

Uredili: dr. **Mihaela Knez**, **Matej Klemen**, dr. **Katica Pevec Semec**

Tehnično uredil: **Matej Klemen**

Jezikovni pregled: avtorji

Oblikovanje naslovnice: **Nina Urh**

Učni načrt je nastal v okviru projekta Evropskega socialnega sklada EU in Ministrstva za šolstvo in šport RS *Uspešno vključevanje otrok, učencev in dijakov migrantov v vzgojo in izobraževanje*, ki ga je v letih 2008–2010 izvajal Center za slovenščino kot drugi in tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Med letoma 2016 in 2020 je bil v uporabi v projektu *Izzivi medkulturnega sobivanja*. Decembra 2019 in januarja 2020 smo ga na Centru za slovenščino kot drugi in tuji jezik uskladili z obstoječimi smernicami in posodobili.

Učni načrt je Strokovni svet RS za splošno izobraževanje določil na 205. seji 20. februarja 2020.

Univerza v Ljubljani
Filozofska fakulteta

Prva izdaja
Ljubljana 2020

Način dostopa (URL):

https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/Dokumenti/Osnovna-sola/Ucni-nacrti/Zacetni_pouk_slovenscine_za_ucence_priseljence_3.pdf

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

[COBISS.SI-ID=304331008](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:si:coibis-304331008)

ISBN 978-961-03-0473-9 (pdf)

Kazalo vsebine

1	OPREDELITEV POUKA	4
1.1	Pomen učenja jezika.....	4
1.2	Dejavniki učenja slovenščine za učence priseljence.....	5
2	SPLOŠNI CILJI.....	6
3	OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE	7
3.1	Vsebinski sklopi.....	9
4	DIDAKTIČNA PRIPOROČILA.....	34
4.1	Uresničevanje ciljev predmeta.....	34
4.2	Razvijanje jezikovnih dejavnosti	35
4.2.1	Obravnava besedišča.....	35
4.2.2	Poslušanje in branje	35
4.2.3	Govorjenje.....	37
4.2.4	Pisanje	38
4.3	Obravnava slovničnih vzorcev.....	39
4.4	Individualizacija in diferenciacija.....	40
4.5	Preverjanje znanja.....	41
4.6	Medpredmetne povezave	43
5	ZNANJE IZVAJALCEV	44
6	LITERATURA.....	45

1 OPREDELITEV POUKA

Izvajanje začetnega pouka slovenščine za učence priseljence¹ na osnovnošolski stopnji izobraževanja pomeni uresničevanje evropskih smernic in slovenskih pravnih podlag ter prizadevanj,² da bi učencem priseljencem omogočili lažje in hitrejše vključevanje v slovenski sistem vzgoje in izobraževanja in v slovensko družbo ter doseganje boljšega učnega uspeha oz. dostop do nadaljnjega izobraževanja. Dobro znanje jezika okolja oz. učnega jezika in poznavanje družbene stvarnosti sta namreč predpogoj za uspešno šolanje in vključevanje vsakega posameznika v družbo. Začetni pouk slovenščine kot drugega jezika je namenjen učencem priseljencem, katerih materni jezik ni slovenščina in ki slovenščine še ne znajo, se pa vključujejo v slovenski osnovnošolski sistem vzgoje in izobraževanja. Zasnovan je komunikacijsko in učencem omogoča postopno in sistematično usvajanje slovenščine ter enakomerno razvijanje vseh štirih, za sporazumevanje ključnih, sporazumevalnih dejavnosti: poslušanja, govorjenja, branja in pisanja.

1.1 Pomen učenja slovenščine za učence priseljence

Zmožnost sporazumevanja v slovenščini je za učence v slovenski šoli ključnega pomena. Na novo priseljeni otroci – z izjemo tistih, ki so bili pred všolanjem vključeni v slovenski vrtec ali pa so se kako drugače učili slovensko – vstopajo v slovenski šolski sistem večinoma brez predznanja slovenščine, zato je njihovo opolnomočenje v slovenščini prvi in neobhodni pogoj (in tudi cilj) za doseganje njihove socialne vključenosti in pridobivanje novega znanja.

Učenci se v šoli srečujejo s tremi domenami diskurza: z neformalno interakcijo s sošolci, učitelji in drugimi delavci šole, pri kateri ima jezik predvsem funkcijo navezovanja in ohranjanja socialnih stikov in pri kateri se lahko učenci sporazumevajo z vsakdanjimi sporazumevalnimi vzorci, z organizacijskim oz. administrativnim diskurzom, ko se soočajo z branjem, poslušanjem in razumevanjem urnikov, obvestil, informacij o poteku pouka in drugih šolskih dejavnosti, ocenjevanju, disciplinskih ukrepov, in z akademskim diskurzom, v katerem usvajajo novo znanje (Thürmann idr. 2010 v Knez 2016). Da bi lahko obvladovali jezikovno tako raznovrstne situacije, naj bi v času šolanja razvili dve vrsti jezikovnega znanja oz. zmožnosti – površinsko pogovorno zmožnost oz. jezikovno zmožnost, ki zadošča za sporazumevanje v vsakdanjih neformalnih situacijah (t. i. konverzacijski jezik), in globinsko spoznavno jezikovno zmožnost (t. i. akademski jezik), ki omogoča uporabo jezika pri učenju in kompleksnejših spoznavnih procesih (Cummins 1979, 2000). Začetni pouk slovenščine je usmerjen zlasti v razvijanje površinske pogovorne

¹ V učnem načrtu je za učence in učenke, ki se v Slovenijo preseljujejo iz tujine in se na novo vključujejo v slovenski šolski sistem vzgoje in izobraževanja in katerih prvi oz. materni jezik ni slovenski, uporabljen izraz učenci priseljenci. V pravnih podlagah se zanje uporablja izraz učenci tujci (prim. člen 43.c Pravilnika o normativih in standardih za izvajanje programa osnovne šole).

Izraz učenec v tem učnem načrtu vključuje učenke in učence, izraz učitelj pa označuje učiteljice in učitelje.

² Zakon o tujcih, Zakon o začasni zaščiti razseljenih oseb, Zakon o mednarodni zaščiti, Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja, Zakon o osnovni šoli (gl. 8. člen), Pravilnik o preverjanju in ocenjevanju znanja ter napredovanju učencev v osnovni šoli, Strategija vključevanja otrok, učencev in dijakov migrantov v sistem vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji (2007), Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju v RS (2011), Smernice za vključevanje otrok priseljencev v vrtec in šole (2012), Akcijski načrt za jezikovno izobraževanje (2014), Predlog programa dela z otroki priseljenci za področje predšolske vzgoje, osnovnošolskega in srednješolskega izobraževanja (2018), Pravilnik o normativih in standardih za izvajanje programa OŠ, člen 43.c (Uradni list RS št. 54/19 z dne 6. 9. 2019).

zmožnosti, kjer so jezikovne dejavnosti umeščene v sporazumevalni kontekst, ki je učečim se blizu: ob znanih temah v omejenem obsegu in ob pomoči nebesedne podpore spoznavajo preproste obliko-skladenjske vzorce, besedišče za poimenovanje konkretne stvarnosti in se učijo izražanja z manj zahtevnimi jezikovnimi funkcijami (npr. znajo preprosto opisati, izraziti mnenje, strinjanje, se opredeliti ipd.). Pomeni pomemben temelj za razvijanje akademskega jezika (rabe obsežnega in abstraktnega besedišča, kompleksnih obliko-skladenjskih vzorcev in zahtevnih jezikovnih funkcij, kot so npr. sklepanje, utemeljevanje, povzemanje, analiza, sinteza ob neznanih temah in novih konceptih, rabe tipičnih besedilnih vrst ipd.), ki se ga morajo učenci priseljenci naučiti v procesu nadaljnega učenja slovenščine in drugih predmetov. Rabo slednjega v šoli v učnem procesu na novo spoznavajo tudi govorci slovenščine kot prvega jezika.

Posebno vlogo v življenju učencev priseljencev ima tudi njihov prvi jezik, saj je ta vsaj do njihove preselitve v Slovenijo predstavljal osnovno in najmočnejše sredstvo sporazumevanja in pridobivanje novega znanja ter zanje pomeni sredstvo identifikacije. Zavedanje pomena znanja prvega jezika, razmišljanje o njegovih izraznih možnostih in jezikovnih značilnostih in nadaljnje razvijanje sporazumevalne jezikovne zmožnosti v njem pomembno vpliva tako na njegovo ohranjanje jezika kot na uspešno razvijanje sporazumevalne jezikovne zmožnosti v novem ciljnim jeziku.

1.2 Dejavniki učenja jezika

Učenci priseljenci se predvidoma med seboj razlikujejo glede na starost, kognitivno zmožnost, pridobljeno splošno védenje in izkušnje, ki so jih imeli s preteklim šolanjem oz. v obdobju pred šolo, stopnjo opismenjenosti, prvi jezik oz. sporazumevalno zmožnost, ki jo imajo v svojem prvem in drugih tujih jezikih, motivacijo za učenje, socialne okoliščine, iz katerih izhajajo, in druge okoliščine. Na hitrost oz. uspešnost učenja pomembno vplivajo tudi zunanji dejavniki: možnost učenja jezika, ustrezna organizacija pouka, primernost vnosa oz. podane snovi, priložnost za rabo, usposobljenost učitelja idr. V nadaljevanju nekatere dejavnike posebej izpostavljamo:

- **organizacija pouka:** ker je učenje jezika izjemno kompleksen proces, ki od učencev zahteva nenehno primerjanje, analiziranje, sistematiziranje, preverjanje ..., je za izvedbo začetnega pouka slovenščine najprimernejši dopoldanski čas – torej čas, ko so učenci najbolj spočiti in zato najbolj zmožni sprejemati nove vsebine. Ker je jezikovni primanjkljaj pri učencih priseljencih največji ob njihovem všolanju v slovensko šolo in ker jih je treba čim prej usposobiti za sporazumevanje v slovenščini, je smiselno pouk v čim večjem obsegu in čim bolj strnjeno izvesti neposredno ob všolanju učenca oz. ob njegovem prihodu v državo;
- **homogenost skupine:** priporočeno je, da se za namen začetnega pouka slovenščine oblikuje čim bolj po starosti, predznanju in pričakovani hitrosti učenja homogene skupine. Če so skupine glede na vstopno znanje učencev in njihovo starost heterogene, naj se pouk izvaja večnivojsko;
- **priložnost za rabo slovenščine:** začetni pouk slovenščine naj bo naravnani tako, da so učenci pri njem čim bolj dejavni, to pomeni, da imajo veliko priložnosti za govorjenje in pisanje ter preverjanje svojega slušnega in bralnega razumevanja (prim. tudi poglavje 4.2). Njihov jezikovni napredek je odvisen od možnosti, ki jih imajo za utrjevanje in dejavno rabo na novo naučenih vsebin tako pri začetnem pouku slovenščine kot tudi pri

rednem pouku, pa tudi izven njega. Optimalne rezultate učenci tako dosežejo v manjših skupinah (do 12 udeležencev), v večjih pa se učinkovitost pouka zmanjša;

- **učiteljeva usposobljenost za pouk:** ker se poučevanje slovenščine kot drugega jezika od poučevanja slovenščine kot prvega jezika razlikuje, je za uspešnost pouka seznanjenost učitelja z metodičnimi in didaktičnimi pristopi in obstoječo literaturo s področja slovenščine kot drugega jezika ključnega pomena. Učitelj se mora na pouk dobro pripraviti, imeti mora pozitiven in motivirajoč odnos do poučevanja in učencev. Pouči naj se o značilnostih prvih jezikov učencev, njihovi deželi, kulturi, navadah. Sposoben mora biti empatije – vživeti se mora v položaj učencev priseljencev in opazovati njihovo odzivanje, počutje pri pouku ter pokazati razumevanje za težave, ki jih spremljajo pri učenju jezika in vključevanju v novo okolje. Ob jezikovnih težavah naj jih vzpodbuja, vedno znova razmišlja, kako bi jim olajšal pot do usvajanja jezika. Pri svojem delu naj bo kreativen, v pouk naj smiselno vključuje različne metode in oblike dela (individualno delo, delo v paru, delo v skupini, frontalno obliko, pri čemer naj zadnja zavzema manjši delež) in različne didaktične pripomočke;
- **motivacija učencev:** večja motivacija za učenje novega jezika gotovo pripomore k njegovemu hitrejšemu usvajanju. Učenci so za učenje slovenščine bolj motivirani, če imajo možnost pri pouku dejavno sodelovati, če imajo občutek, da lahko zastavljene naloge uspešno rešijo in v svojem znanju napredujejo, če so jim nove vsebine podane na zanimiv in razumljiv način ter so prilagojene njihovim dejanskim potrebam in zmožnostim. Pomembno vlogo igrajo pri tem tudi učiteljeve vzpodbude in pohvale, komentarji in napotki, ki učencem pomagajo pri doseganju še boljših rezultatov;
- **prvi jezik učencev:** govorniki slovanskih jezikov imajo v slovenščini zaradi bližine jezika ob začetku učenja načeloma veliko boljšo receptivno zmožnost, zato se pričakuje, da bodo pri učenju novega jezika hitreje napredovali, hkrati pa so lahko izpostavljeni tudi negativnemu jezikovnemu prenosu, na katerega mora biti učitelj še posebej pozoren.

2 SPLOŠNI CILJI

Glavni cilj začetnega pouka slovenščine je učence priseljence čim prej usposobiti za začetno sporazumevanje v slovenščini – učenci priseljenci so se zmožni v slovenščini sporazumevati v avtentičnih, vendar hkrati njihovi sporazumevalni zmožnosti prilagojenih situacijah. Učenci pri pouku enakomerno razvijajo vse štiri sporazumevalne dejavnosti (branje, poslušanje, govorjenje, pisanje), ob tem pa spoznavajo funkcijo jezikovnih in sporazumevalnih vzorcev ter njihovo rabo pri pisnem in govornem sporazumevanju.

Začetni pouk slovenščine razvija zlasti sporazumevalno jezikovno zmožnost učenca, ob tem pa tudi druge splošne zmožnosti (vedenje o svetu, sociokulturno vedenje, medkulturno uzaveščenost; praktične spretnosti in operativno znanje, medkulturne spretnosti in operativno znanje; bivanjsko zmožnost; sposobnosti učenja).

Sporazumevalna jezikovna zmožnost obsega (SEJO):

- **jezikovno zmožnost:**
 - učenci spoznavajo jezikovna sredstva, ki jih rabimo pri sporazumevanju na glasoslovni, oblikoslovni, skladenjski, besedotvorni, besedilotvorni ter pravopisni in pravorečni ravni,
 - učenci spoznavajo besedišče slovenskega jezika,
 - učenci razvijajo sposobnosti za razumevanje in tvorjenje govornih in zapisanih besedil;
- **sociolingvistično zmožnost:**
 - učenci razvijajo ustrezne načine jezikovnega vedanja (poznavanja družbenih pravil) glede na namen in okoliščine (izbira sporazumevalnemu položaju primerne socialne in funkcijske zvrsti jezika);
- **pragmatske zmožnosti** (diskurzno in strateško zmožnost in oblikovanje besedil):
 - učenci razvijajo strategije za razumevanje in tvorjenje zapisanih in govornih besedil,
 - učenci razvijajo strategije za sodelovanje v pogovoru (strategija menjave vlog),
 - učenci se učijo načrtovati diskurz, razvijajo strategije za reševanje nesporazumov zaradi pomanjkljivega jezikovnega znanja, se učijo izbirati najučinkovitejša izrazna sredstva.

Med splošnimi zmožnostmi še posebej razvijajo:

- **medkulturno zmožnost:**
 - učenci pridobivajo sociokulturno vedenje o značilnostih slovenske družbe in kulture in jih primerjajo z značilnostmi v svoji kulturi,
 - učenci spoznavajo slovensko stvarnost, zlasti v šoli in v zvezi z življenjem vrstnikov,
 - učenci se učijo premagovati težave, ki nastajajo pri sporazumevanju zaradi kulturno različnih vzorcev obnašanja;
- **zmožnost samostojnega učenja:**
 - učenci spoznavajo strategije (samostojnega) učenja, znajo izbrati zase učinkovite načine učenja,
 - učenci se opazujejo pri učenju novega jezika in se učijo samokorekcije ter učinkovite uporabe jezikovnih virov za učenje in rabo slovenščine,
 - učenci primerjajo oba jezika, svojega prvega in slovenščino, pa tudi druge jezike, ki se jih učijo.

3 OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE

Operativni cilji in vsebine so zasnovani na dveh ravneh. **Raven 1** (v nadaljevanju R1) je namenjena učencem, katerih prvi jezik je od slovenščine bolj oddaljen (npr. govorcem germanskih, romanskih, bolj oddaljenih slovanskih jezikov, npr. makedonščine, in govorcem neindoevropskih jezikov, še posebej če so opismenjeni v nelatinični pisavi). **Raven 2** (v nadaljevanju R2) je namenjena učencem, pri katerih predvidevamo, da bodo zaradi bližine jezika ali drugih okoliščin hitreje napredovali. Pri teh učencih predpostavljamo, da zlasti zaradi podobnosti jezikov na ravni razumevanja lažjih besedil in jezikovnih vzorcev ne bodo imeli večjih težav, zato predvidevamo hitrejši napredek in posledično večji obseg učnih vsebin. Cilji in

vsebine R2 so primerni tudi za učence drugih jezikov, ki so že obiskovali kak tečaj slovenščine ali so nekaj časa pred vstopom v osnovno šolo že živeli v Sloveniji, bili morda nekaj časa vključeni v slovenski vrtec in so slovenščino usvajali iz okolja, zato se z osnovnim besediščem in sporazumevalnimi vzorci ne srečujejo prvič, se pa jezika niso učili sistematično. R2 vključuje tudi cilje in vsebine R1.

Vsebine začetnega pouka slovenščine za učence priseljence so razdeljene na tematske sklope. Pri izbiri vsebin so upoštevane dejanske potrebe in zmožnosti učencev priseljencev, ki se prvič vključujejo v slovenski osnovnošolski sistem. Tako je ponujen osnovni nabor tem in sporazumevalnih vzorcev, ki naj bi jih bili učenci zmožni usvojiti v 180 urah pouka in ki so tesno povezani z njihovimi jezikovnimi in socialnimi potrebami pri začetnem sporazumevanju v šoli.

Učenci se seznanjajo z naslednjimi temami:

- IDENTITETA IN DRUŽINA,
- ŠOLA IN IZOBRAŽEVANJE,
- VSAKDAN,
- PROSTI ČAS,
- DOM,
- MESTO,
- NARAVNO OKOLJE,
- TELO IN ZDRAVJE.

Posamezne teme in podteme se pogosto med seboj povezujejo in so do določene mere lahko prekrivne. To so zlasti teme, ki vsebujejo splošne pojme, npr. podtema izražanje časa se povezuje z vsakdanjo rutino, preživljanjem prostega časa itn.

Ob posameznih vsebinskih sklopih učenci poleg TEME spoznavajo še sporazumevalne vzorce za DRUŽBENE KONVENCIJE IN OBLIKOVANJE DISKURZA in SLOVNIČNE VZORCE, ki niso povezani le z določeno temo, ampak so univerzalni. Pri obravnavi teh dveh sklopov je pomembno, da ju učitelj nikakor ne obravnava izolirano (gl. tudi poglavje 4).

Obravnava tem in podtem pri pouku ne sledi nujno zaporedju, v katerem so navedene v učnem načrtu. Učitelj naj glede na jezikovne potrebe in jezikovno zmožnost učencev presodi, katere teme in podteme so zanje v določenem trenutku najbolj relevantne. Hitrost obravnave in obseg posameznih tem naj v celoti prilagodi zmožnosti učencev. Prav tako lahko posameznim tematskim sklopom (v omejenem obsegu) dodaja relevantne vsebine po svoji presoji.

V omejenem obsegu v povezavi z navedenimi temami učenci spoznavajo tudi sociokulturne vsebine. Slednje so v pouk vključene z namenom, da bi učenci priseljenci lažje in bolje razumeli slovensko stvarnost, se znali glede na okoliščine ustrezno odzivati oz. se izogniti morebitnim nesporazumom. S sociokulturnimi vsebinami se lahko učenci seznanijo tudi v svojem ali kakem drugem skupnem jeziku.

3.1 Vsebinski sklopi

V nadaljevanju so podrobneje predstavljeni vsebinski sklopi, navedeni v poglavju 3. Posamezne teme so členjene na podteme (prvi stolpec v tabeli). V tabeli so pri vsaki podtemi na dveh ravneh – raven 1, poimenovana R1 (drugi stolpec v tabeli), in raven 2, poimenovana R2 (tretji stolpec v tabeli) – navedeni sporazumevalni vzorci, ki naj bi jih učenci usvojili produktivno (belo polje) ali le receptivno (sivo polje).

R1 je namenjena učencem, pri katerih se predvideva počasnejše napredovanje, R2 pa učencem, za katere predvidevamo, da bodo zaradi sorodnosti prvega jezika in slovenščine ali drugih okoliščin hitreje napredovali (prim. poglavje 3). Sporazumevalni vzorci so navedeni kot primeri vzorcev, ki so relevantni za uresničevanje določenega sporazumevalnega namena in naj bi jih učenci usvojili na začetni stopnji učenja. Oblikovani so kot odprti sezname, kar pomeni, da jih lahko učitelj v skladu z jezikovnimi potrebami in zmožnostmi učencev dopolni. Pričakuje se, da bodo ti naj tej stopnji v danih situacijah (ob upoštevanju vseh v nadaljevanju opisanih omejitev) vzorce uporabljali tako, da se bodo lahko kljub morebitnim napakam pri tvorjenju besedil uspešno sporazumeli.

Sporazumevalni vzorci, navedeni v tabelah, so priporočljivi, ne pa zavezujoči in so bili izbrani na podlagi pedagoških izkušenj in konsenza sestavljavcev učnega načrta ter usklajeni z dokumenti, ki opisujejo ravni jezikovnega znanja (gl. poglavje 6).

Pod tabelo je po posameznih jezikovnih dejavnostih (govorjenje, poslušanje, branje in pisanje) navedeno, kaj naj bi bili učenci z jezikom zmožni izraziti in/ali opraviti. Pri večini tem so poleg tega opisane tudi sociokulturne vsebine, s katerimi naj bi se učenci seznanili.

TEMA: IDENTITETA IN DRUŽINA

Podteme	R1	R2
<ul style="list-style-type: none">osebni podatki	Jaz sem Tamara Spalević. Hodim v 8. razred. Moj naslov je Slovenska cesta 22. Stara sem trinajst let. Rojstni dan imam drugega maja. Sem iz Srbije. Govorim srbsko in slovensko. Moja telefonska številka je 041 896 665. Moj e-naslov je tamara@eposta.si. Kako ti je ime? Kako se pišeš? ...	Rodila sem se dvaindvajsetega maja 2006. Živim v Kranju. Prej sem živela v Beogradu, v Srbiji. V Slovenijo smo prišli, ker je moj oče tukaj v službi. ...

	Tukaj napiši ime in priimek. A lahko črkuješ svoje ime in priimek? Datum rojstva ...	Napiši svoje podatke. Izpolni ta obrazec, prosim. ...
• družina	To je moja mama Jasmina. Je frizerka. Imam sestro in dva brata. ...	Moja mama je po poklicu frizerka. Moj bratranec je zelo zabaven. Skupaj večkrat igrava košarko. Za novo leto bomo šli k sorodnikom. ...
	A imaš kakšnega brata ali sestro? Kdo je tvoja družina? ...	
• opis osebe	Naša učiteljica je stroga. Ona je bolj majhna, blond in zelo prijazna. ...	
• številke in barve	Stara sem deset let. Moja najljubša barva je modra. ...	

Govorjenje

Učenci na R1 se predstavijo: povejo svoje ime in priimek, naslov, starost, kdaj imajo rojstni dan, poimenujejo svojo državo, povejo svojo telefonsko številko, e-naslov, katere jezike govorijo in druge podobne osebne podatke. Naštejejo družinske člane, pri čemer si pomagajo s slikovnim gradivom, npr. fotografijo. Odgovorijo na predvidljiva vprašanja v zvezi z osebno identiteto in družino. Z naučenimi frazami vprašajo druge po podobnih informacijah. Preprosto predstavijo družinskega člana ali svojega prijatelja in ga opišejo.

Učenci na R2 poleg tega pri predstavljanju povejo, npr. povejo, kje živijo sedaj, kje so živeli prej, kje so se rodili, s kom živijo, kaj so starši po poklicu, kdo so njihovi prijatelji, kaj delajo v prostem času ipd.

Branje in poslušanje

Učenci na R1 razumejo predvidljiva vprašanja v zvezi z osebno identiteto, če so ta izrečena počasi in razločno. Razumejo druge pri izmenjavi podobnih informacij. Razumejo posamezne besede v besedilih v zvezi z družino in prijatelji, posebej če je besedilo podprto s slikovnim gradivom. Prepoznajo posamezne besede in besedne zveze v zvezi z identiteto na obrazcih, npr. na testu, prijavnici. V zelo preprostih besedilih poiščejo ključne podatke, povezane z osebno identiteto, npr. ime in priimek, starost osebe, lastnost ipd.

Učenci na R2 poleg tega razumejo preprosta besedila v zvezi z osebno identiteto in družino (npr. preprost življenjepis, preprosto predstavitev znane osebe, preprost intervju ipd.).

Pisanje

Učenci na R1 izpolnijo preproste obrazce, npr. za prijavo na interesne dejavnosti, v knjižnico ipd., v katere vpišejo svoje osebne podatke (ime, priimek, spol, naslov ...). V preprostih, ne nujno povezanih povedih oz. v naučenih frazah preprosto predstavijo sebe, svojo družino ali svojega prijatelja.

Učenci na R2 poleg tega s preprostimi povedmi (po modelu) predstavijo sebe, svojo družino ali svojega prijatelja.

Sociokulturno vedenje

Učenci vejo, da v slovenščini ponavadi povemo ali zapišemo ime pred priimkom. Vejo, da pri naslovu najprej povemo ali zapišemo ulico in nato hišno številko. Poznajo poštno številko svojega kraja.

TEMA: ŠOLA IN IZOBRAŽEVANJE

Podteme	R1	R2
• prostori in osebje v šoli	To je naš ravnatelj. Kje je knjižnica? Naša učilnica je majhna. ...	Ali je učitelj za matematiko v zbornici? Ali lahko, prosim, pokličete učitelja za telovadbo? ...
	Kdo te uči slovenščino? kabinet za angleščino stranišče Ž razrednik Predstava bo v šolski dvorani. ...	
• šolske potrebščine	Potrebujem šilček. Rabim ravnilo. A mi posodiš šestilo? A imaš lepilo? ...	A lahko pišem s svinčnikom ali moram z nalivnikom? ...

	<p>Pripravite berilo in zvezek za slovenščino.</p> <p>...</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • predmeti, dejavnosti v šoli in urnik 	<p>A imamo danes matematiko? Slovenščina odpade. Peto uro imamo nadomeščanje. Matematika je težka. Oprostite, nimam domače naloge. Hodim na gledališki krožek. Moj izbirni predmet je likovno snovanje. Urnik</p> <p>...</p>	<p>Moj najljubši predmet je zgodovina, ker testi niso težki. Rad imam športno vzgojo, ker igramo nogomet. Nimam domače naloge, ker sem bil bolan. Komaj čakam, da bodo počitnice.</p> <p>...</p>
	<p>Kdo manjka? Kdo je danes dežuren? V petek bo športni dan. Šolsko tekmovanje iz kemije.</p> <p>...</p>	<p>Bralna značka Predura A bi ti pel v pevskem zboru?</p> <p>...</p>
<ul style="list-style-type: none"> • preverjanje in ocenjevanje 	<p>Jutri pišemo test. Dobil sem 4. Ne znam.</p> <p>...</p>	<p>Test je bil težek. Upam, da bom dobro pisal. Imam 30 točk. Kaj bo v testu?</p> <p>...</p>
	<p>odl (5) ređovalnica Dosegel si 30 točk. Pisal si 74 procentov. Zelo dobro! Bravo!</p> <p>...</p>	<p>Test boste pisali celo šolsko uro. Teste bom popravila do petka. Pisno in ustno preverjanje Zelo si se potrudil. A se kdo javi? Piši bolj čitljivo. Pazi na veliko in malo začetnico. Bodi bolj natančen. Ne bodi tako površen.</p> <p>...</p>
<ul style="list-style-type: none"> • šolski red, navodila in obvestila 	<p>Oprostite, ker sem zamudila.</p> <p>...</p>	<p>Prinesla sem opravičilo.</p> <p>...</p>
	<p>hišni red neopravičena ura Prinesi opravičilo, prosim. Ne klepetajte.</p> <p>...</p>	<p>V torek, 12. 5., bomo imeli športni dan. Šli bomo na Šmarno goro. Ob 8.00 se bomo zbrali na parkirišču pred šolo. S sabo imejte</p>

		malico in primerno obutev. V šolo se vrnemo do 12.45. ...
<ul style="list-style-type: none"> • navodila za delo v razredu in samostojno delo 	<p>Oprostite, ne razumem. A lahko ponovite, prosim? A lahko poveste še enkrat, prosim? Kako se to napiše? ...</p> <p>Naloga 5 je za domačo nalogo. Naredite 5. nalogo, primere od a do d. Prepišite v zvezek. Obkroži. Napišite rezultat. Odprite knjige na strani 45. Razdelite se v skupine po tri. ...</p>	<p>Kaj moram narediti tukaj? ...</p>
<ul style="list-style-type: none"> • šolanje in poklic 	<p>Hodim na Osnovno šolo Poljane. Hodim v 8. a. Zdaj sem v osmem razredu. Rada bi bila medicinska sestra. ...</p>	<p>Ko bom končala osnovno šolo, bom šla na gimnazijo. Vpisal se bom na srednjo elektrotehniško in računalniško šolo, ker me zanima računalništvo. Rada bi bila medicinska sestra. ...</p>

Govorjenje

Učenci na R1 poimenujejo šolske potrebščine, šolske prostore in predmete v njih ter jih preprosto opišejo. Poimenujejo šolske predmete in povejo, kaj imajo na urniku. Z naučenimi vzorci povejo, kakšen rezultat so dosegli pri preverjanju znanja. Povejo, katero šolo, razred obiskujejo. Z naučenimi vzorci povejo, kaj si želijo biti po poklicu. Odzovejo se na preprosta in predvidljiva vprašanja, omejena na navedene teme. Druge vprašajo po podobnih informacijah. Izrazijo nerazumevanje, prosijo za ponovitev in pojasnilo.

Učenci na R2 poleg tega preprosto povejo, katero šolo so obiskovali, kakšen uspeh so dosegli ipd. Povejo, kako se nameravajo šolati v prihodnje in predstavijo svoje poklicne ambicije.

Branje in poslušanje

Učenci na **R1** razumejo poimenovanja za šolske potrebščine, npr. v seznamu šolskih potrebščin, reklamnem letaku, navodilih učitelja ipd. Razumejo krajša preprosta in predvidljiva zapisana ali govorjena sporočila oz. obvestila o spremembi urnika, nadomeščanjih ipd. V takih besedilih poiščejo relevantne informacije. Razumejo oceno ob ustnem preverjanju znanja, na testu, pisnem izdelku ipd. in preproste vzpodbude in graje učitelja pri pouku. Učenci razumejo enostavna in predvidljiva navodila za delo v razredu in samostojno delo, če so izrečena počasi in razločno, podprta s kretnjami oz. so zapisana in podprta s simbolom ali rešenim primerom. Razumejo predvidljive napise oz. znake, ki se pojavljajo v šolskem okolju, še posebej če so podprti s slikovnim gradivom ali simbolom.

Učenci na **R2** poleg tega razumejo preprosta šolska obvestila in hišni red. Razumejo preprost komentar učitelja ob pisnem izdelku ali govorjenju učenca.

Pisanje

Učenci na **R1** znajo zapisati poimenovanja za šolske potrebščine in šolske prostore ter predmete v njih in jih preprosto opisati. Znajo prepisati vsakdanje informacije z oglasne deske, spletne strani, spletne učilnice ipd. Znajo izpolniti obrazec ob vpisu v šolsko knjižnico.

Učenci na **R2** znajo poleg tega po modelu z vnaprej danim besediščem preprosto predstaviti potek šolskega dne in dejavnosti v šoli, npr. v kratkem dnevniškem zapisu.

Sociokulturno vedenje

Učenci v grobem poznajo slovenski vzgojno-izobraževalni sistem (vrtec, osnovna šola, srednja šola, visoka šola, univerza) in organizacijo pouka. Vejo, da se pouk začne točno in da se v šolo ne zamuja ter da se razreda med poukom ne zapušča. Poznajo običajen šolski urnik in vejo, da pouk poteka od ponedeljka do petka, da šolska ura traja 45 minut in da so med urami odmori. Učenci so seznanjeni z razporedom in trajanjem šolskih počitnic.

Seznanjeni so z izbirnimi predmeti. Poznajo ocenjevalno lestvico v slovenskem šolskem sistemu: vejo, da so ocene od 2 do 5 pozitivne in 1 negativna, in vejo, da imajo v posameznem šolskem letu dve ocenjevalni obdobji. Učenci od 1. do 8. razreda ob koncu šolskega leta prejmejo spričevalo, učenci 9. razreda pa zaključno spričevalo.

Seznanjeni so z osnovnim hišnim redom in pravili obnašanja: vejo, da med poukom ni dovoljeno jesti, da učenci med poukom nosijo copate, da morajo v šolo ob odsotnosti prinesiti opravičilo oz. da odsotnost vnaprej napovedo, da je na šolskem območju prepovedno kaditi ipd.

Učenci vejo, da učitelje v osnovni šoli običajno nagovarjamo z nazivom gospod učitelj oz. gospa učiteljica (oz. kot je v navadi na posamezni šoli) in jih vikamo. Vejo, kako naj ravnajo, če pride do konflikta med učenci ali med učiteljem in učencem.

Vejo, da imamo v Sloveniji ponavadi na šolah organizirano prehrano. Vejo, da lahko v okviru šole sodelujejo pri različnih tekmovanjih, npr. kenguru, vesela šola itd.

TEMA: VSAKDAN

Podtema	R1	R2
<ul style="list-style-type: none"> • potek dneva, dnevna rutina 	<p>Vstanem ob sedmih. Popoldne delam domačo nalogo. Zvečer gledam televizijo. Kaj delaš? ...</p>	<p>Popoldne delam domačo nalogo, zvečer pa ponavadi gledam televizijo. Ko imam čas, grem na internet. ...</p>
<ul style="list-style-type: none"> • izražanje časa: ura, datum, dnevi v tednu, izrazi za čas 	<p>Koliko je ura? Pet čez enajst. Kdaj imaš čas? Danes je osemnajsti april. Jutri prvo uro pišemo angleščino. V soboto imamo tekmo. ...</p>	<p>Dobimo se ob pol enih. Ko je ura štiri, grem na trening. Ob sredah imam košarko. Šola se konča štiriindvajsetega junija. ...</p>
<ul style="list-style-type: none"> • oblačila in modni dodatki 	<p>Ponavadi nosim kavbojke. Kakšno majico si kupila? Modro. ...</p>	<p>Ne maram ozkih oblačil. Rada imam črno barvo, zato imam veliko črnih oblek. ...</p>
<ul style="list-style-type: none"> • hrana in pijača 	<p>Juha je dobra! Sok, prosim. A ješ meso? Ne, vegetarijanka sem. Rada imam burek. Dober tek! Hvala, enako! Na zdravje! A lahko dobim še malo, prosim? Lačna sem. ...</p>	<p>A lahko dobim kozarec vode? Rad bi solato brez paradižnika. Ne jem svinjine. Hvala, ne bi več. ...</p>

	Danes za kosilo: zelenjavna juha, dunajski zrezek, pire krompir, solata A boš riž ali krompir? ...	
• prazniki in običaji	Srečno novo leto! Vesele praznike! ...	Mi praznujemo božič 7. januarja. ...
	A praznujete božič? ...	Ob slovenskem kulturnem prazniku bomo pripravili proslavo. ...

Govorjenje

Učenci na R1 poimenujejo mesece in dneve v tednu, dele dneva, povejo, koliko je ura. Poimenujejo vsakodnevna, rutinska opravila in s preprostimi povedmi povejo, kaj ponavadi počnejo oz. kako poteka njihov običajen dan. Poimenujejo nekatera pogostejše rabljena oblačila in modne dodatke ter povejo, katera oblačila nosijo, znajo jih preprosto opisati, npr. povejo, kakšne barve so. Poimenujejo hrano in pijačo ter povejo, kaj radi jejo ali pijejo. Povejo, katere hrane ne jejo ali je ne smejo jesti. Povejo, kaj želijo jesti ali piti, in preprosto povejo, kakšna je hrana ali pijača. Znajo odgovoriti na preprosta in predvidljiva vprašanja v zvezi z zgornjimi temami v predvidljivih situacijah. Druge s preprostimi vprašanji vprašajo po podobnih informacijah.

Učenci na R2 poleg tega v preprostih, deloma povezanih povedih povejo, kako preživljajo dan in kdaj se odvijajo posamezne dejavnosti. Naročijo hrano ali pijačo in ob tem rabijo tudi količinske izraze. Izrazijo svoje mnenje o oblačilih. Preprosto predstavijo svoje navade, praznike, hrano ipd., npr. ob projekciji ali ob plakatu.

Branje in poslušanje

Učenci na R1 razumejo preprost zapisek v koledarju ali urniku, napovednikih prireditvah. Razumejo preprost jedilnik. V takih besedilih znajo poiskati relevantne informacije. Razumejo poimenovanja oblačil in modnih dodatkov v letakih ali drugem reklamnem gradivu. V govornem ali zapisanem obvestilu razumejo, kako se morajo obleči za ekskurzijo ali izlet oz. kaj vzeti s seboj. Razumejo kompliment ali pohvalo v zvezi z navedenimi temami. Razumejo preprosta in predvidljiva vprašanja v zvezi z zgornjimi temami, če so izrečena počasi in razločno. Razumejo druge pri izmenjavi podobnih informacij.

Učenci na R2 poleg tega razumejo bistvene informacije v preprostih besedilih, povezanih z navedenimi temami. Razumejo zelo preproste, kratke novice s pogostim besediščem iz dnevnega časopisja, medijev.

Pisanje

Učenci na R1 zapišejo poimenovanja v zvezi z navedenimi temami. Prepišejo relevantne informacije iz koledarja, jedilnika ipd. Napišejo preprosto informacijo, npr. po sms-sporočilu, kako preživljajo dan ali kaj trenutno počnejo.

Učenci na R2 poleg tega preprosto predstavijo svoj običajen dan, npr. v kratkem dnevniškem zapisu. Preprosto predstavijo svoje navade ob praznikih, tradicionalne jedi ipd., npr. kot preprost, kratek članek za šolski časopis. Napišejo preprost recept.

Sociokulturno vedenje

Učenci so seznanjeni s slovenskimi državnimi prazniki in vejo, da so nekateri dela prosti dnevi. Poznajo dnevne obroke in običajni čas obrokov v Sloveniji. Vejo, da ob začetku obeda zaželimo *Dober tek./Hvala, enako.,* ob zdravici pa *Na zdravje.* Poznajo nekatere najbolj znane tradicionalne slovenske jedi, npr. potico.

TEMA: PROSTI ČAS

Podteme	R1	R2
• prijatelji	Moja najboljša prijateljica je Maja. Kdo se gre Enko? A gremo v kino? ...	V Bosni imam veliko prijateljev. Pogrešam stare prijatelje. Zaljubljen sem v Niko. Hodim z Larsom. ...
	A prideš popoldne k meni? ...	S kom se družiš? ...
• dejavnosti v prostem času	Rad igram nogomet. Vsako popoldne igram igrice. Hodim v glasbeno šolo. ...	Kaj delaš v prostem času? Kaj si delal med vikendom? S prijatelji hodimo v kino. A se v soboto dobimo? ...
	Kaj delaš v prostem času? Tečaj angleščine danes odpade. A igraš kakšen instrument? ...	S čim se ukvarjaš v prostem času? ...
• šport	Treniram košarko. Moj trener je Jože. Všeč mi je ples. Moj najljubši šport je nogomet. Kaj treniraš?	Vpisal sem se na tenis. Že pet let treniram karate. Trening imam trikrat na teden. Navijam za Real Madrid. Za smučanje sem kupil nove rokavice, očala in čelado.

	<p>Imam nove rolerje. ...</p> <p>Kaj pa ti treniraš? Kateri šport ti je všeč? Za tekmo potrebujete dres. Ti boš golman/vratar. Plavalci./Neplavalci. Pripravljene, pozor, zdaj! Podaj mi žogo. ...</p>	<p>A si gledal tekmo? Kdo je zmagal? ...</p> <p>Vstop v telovadnico samo v športnih copatih! ...</p>
<ul style="list-style-type: none"> informacijsko-komunikacijska tehnologija in družbena omrežja 	<p>Tablica Računalnik Miška Vsako popoldne igram igrice. A prideš zvečer na Facebook? A imaš to aplikacijo? A si videla ta video? ...</p> <p>A mi pošlješ sliko? Spletna učilnica Uporabniško ime Geslo ...</p>	<p>Kje se ugasne računalnik? ...</p> <p>Tega ne smeš objaviti na Instagramu. Tega ne smeš poslati naprej. ...</p>
<ul style="list-style-type: none"> popularna kultura 	<p>Ta knjiga mi ni všeč. Film je zanimiv. Poslušam rap. Moja najljubša pevka je Taylor Swift. Šli smo v kino. ...</p>	<p>Prej sem poslušal pop, zdaj pa imam raje rock. ...</p>
<ul style="list-style-type: none"> počitnice 	<p>Poleti grem v Makedonijo. Lep pozdrav iz Portoroža! Šli smo na morje. Šli smo na izlet v Maribor. Ogledali smo si glavni trg. Potem smo šli v muzej. ...</p> <p>Za novo leto gremo smučat. ...</p>	<p>Poleti grem k babici v Bosno. Ko smo bili v Makedoniji, smo obiskali vse sorodnike. ...</p>

Govorjenje

Učenci na **R1** preprosto opišejo svojega prijatelja. Povejo, kaj radi delajo v prostem času, kam ponavadi grejo v prostem času, s katerimi športi se ukvarjajo oz. so jim všeč. Povejo, katero glasbo poslušajo, kateri filmi, serije so jim všeč ipd. Odzovejo se na preprosta vprašanja v zvezi z navedenimi temami. Druge vprašajo po podobnih informacijah. Izrečejo preprosto povabilo in se nanj odzovejo z naučeno frazo. Odgovorijo na vprašanje, kje so bili na počitnicah oz. kam so šli na izlet.

Učenci na **R2** poleg tega povejo, kdo so njihovi prijatelji in kaj delajo v prostem času. O preživljanju prostega časa na enostaven način vprašajo tudi sogovorce. Preprosto opišejo svoj konjiček ali šport, s katerim se ukvarjajo. Povejo, kaj jih zanima. Predstavijo znanega športnika ali popularen šport (iz Slovenije, sveta ali njihove dežele). Povejo, kje so bili na počitnicah ali na izletu, in pripovedujejo, kaj so tam počeli.

Branje in poslušanje

Učenci na **R1** razumejo pogosta poimenovanja v povezavi s prostim časom, športi, informacijsko-komunikacijsko tehnologijo in popularno kulturo. Iz šolske publikacije, informacij na spletnih straneh šole ipd. razberejo, s katerimi športi in prstočasnimi dejavnostmi se lahko ukvarjajo v okviru šolske ponudbe. Razumejo preproste zapise, npr. v osebni korespondenci (sms-sporočila, objave na družbenih omrežjih ipd.), v povezavi z navedenimi temami. Razumejo oz. znajo razbrati relevantne informacije v krajših sporočilih oz. obvestilih o odpovedi dejavnosti v prostem času, o razporedu npr. športnih tekem ipd. Razumejo preprosta in predvidljiva navodila v zvezi s športnimi dejavnostmi, če so ta podprta s kretnjami, in preprosto povabilo vrstnikov na druženje.

Učenci na **R2** poleg tega razumejo preprosta besedila o vrstnikih in njihovih dejavnostih v prostem času, o športnikih in zvezdnikih, športnih tekmovanjih in drugih prireditvah, ki jih zanimajo.

Pisanje

Učenci na **R1** napišejo kratka sporočila, npr. sms-sporočilo, kam grejo, kratko povabilo ipd., in se na sporočilo preprosto odzovejo. Napišejo preprosto razglednico ali sms z izleta ali s počitnic z naučeno frazo. Kratko in preprosto navedejo svoje dejavnosti v prostem času, npr. v profilu družbenega omrežja.

Učenci na **R2** poleg tega preprosto opišejo svoj konjiček oz. svoje športne dejavnosti. Znajo predstaviti znanega športnika (iz Slovenije, sveta ali njihove dežele), npr. kot preprost, kratek članek za šolski časopis. Na družbenih omrežjih v preprostih besednih zvezah ali povedih izmenjujejo informacije o prstočasnih dejavnostih, prijateljih ipd.

Sociokulturno vedenje

Učenci vejo, kateri športi so najbolj znani v Sloveniji, kaj ljudje v Sloveniji radi počnejo v različnih letnih časih, kdo so najbolj znani slovenski športniki in glasbeniki. Vejo, kako vrstniki v Sloveniji običajno preživljajo počitnice, prosti čas, kako praznujejo rojstni dan ipd.

TEMA: DOM

Podteme	R1	R2
<ul style="list-style-type: none"> dom 	<p>Moj naslov je Prešernova ulica 12. Grem domov. Rada kuham. Dnevna soba je velika. Imam veliko posteljo. ...</p>	<p>Živim blizu šole. Stanujem v bloku v prvem nadstropju. Moja soba ni vedno pospravljena. Na polici imam knjige. Sobo si delim z bratom. Nimam svoje sobe. Mami pomagam pomivati posodo. Ne maram pospravljati. Upam, da se bomo preselili v večje stanovanje. ...</p>
	<p>Živim v mestu. Stanujem v bloku. Tukaj imaš copate. ...</p>	
<ul style="list-style-type: none"> okolica 	<p>Naša soseda je gospa Novak. Avtobusna postaja je daleč. ...</p>	<p>Trgovina je zraven banke. Blizu našega bloka je park. Stanujem pri trgovini. Greš z avtobusom številka 6. ...</p>
	<p>Vhod Izhod Pozor, hud pes. ...</p>	<p>Ne naslanjajte koles na zid. ...</p>

Govorjenje

Učenci na **R1** poimenujejo različna bivališča. Povejo svoj naslov in kje stanujejo. V preprostih povedih povejo, kaj delajo doma. Poimenujejo nekatere prostore v hiši oz. stanovanju in jih preprosto opišejo.

Učenci na **R2** znajo poleg tega preprosto z naučenimi vzorci povedati, kako se pride do njihovega doma, npr. prijatelju, ki prihaja na obisk. Preprosto predstavijo ožjo okolico svojega doma. Povejo, npr. v pogovoru z vrstniki, katera hišna opravila opravljajo, kakšne so njihove obveznosti doma.

Branje in poslušanje

Učenci na **R1** razumejo predvidljive napise oz. znake, ki se pojavljajo v ožji okolici doma, v bloku ali na ulici ipd. Razumejo poimenovanja za pohištvo in prostore v hiši oz. stanovanju.

Učenci na R2 poleg tega razumejo poimenovanja prostorov v stanovanju in hiši ter predmetov v njih v letakih ali drugem reklamnem gradivu. Razumejo preprosta besedila v zvezi z bivanjem.

Pisanje

Učenci na R1 napišejo svoj naslov. Zapišejo poimenovanja za prostore v hiši oz. stanovanju in jih preprosto opišejo.

Učenci na R2 poleg tega napišejo, kakšno domovanje si želijo imeti.

Sociokulturno vedenje

Učenci vejo, da je v Sloveniji običajno, da po stanovanju hodimo v copatih ali bosih in da tudi gostom ponudimo copate.

TEMA: MESTO

Podteme	R1	R2
<ul style="list-style-type: none"> deli mesta, zgradbe in ustanove 	To je naša šola. Kje je trgovina? A je daleč? Pošta Muzej Ulica ...	Na trgu stoji spomenik. Trg se imenuje po pesniku Valentinu Vodniku. Skozi mesto teče reka Ljubljanica. ...
	Odprto od 8.00 do 19.00. Zaprto. ...	Grad je bil zgrajen v 16. stoletju. Maribor leži ob reki Dravi. Največja znamenitost mesta je stara trta. ...
<ul style="list-style-type: none"> prometna sredstva in promet 	Imam novo kolo. Kdaj gre vlak? ...	V šolo pridem s kolesom. Zamudil sem avtobus. Imeli smo nesrečo. V šolo hodim s šolskim avtobusom. ...
	Kontrola vozovnic. Vstop. Izstop. Vozni red Mesečna karta stane 34 evrov. ...	V križišču se je zgodila nesreča. ...

<ul style="list-style-type: none"> • storitve v mestu, nakupovanje 	<p>Izgubil sem denarnico. Koliko stane ta knjiga? Hamburger in pomfri, prosim. Hlače niso v redu. Račun, prosim. Samo gledam. A imate geotrikotnik? ...</p>	<p>Pet krofov, prosim. Majica je predolga in rokavi so prekratki. ...</p>
	<p>Kaj boš? A ti lahko pomagam? Še kaj? vrsta: 3 sedež: 2 ...</p>	<p>Razprodaja Popust Knjiga je izposojena. ...</p>
<ul style="list-style-type: none"> • lokacija, pot 	<p>Oprostite, kje je knjižnica? Naravnost in levo. ...</p>	<p>Dobimo se pred Prešernovim spomenikom. Kako pridem do glavne postaje? Greš naravnost, pri semaforju zaviješ desno, v prvi ulici na levi je pošta. Kje je knjiga <i>Kit na plaži</i>? Tam, na drugi polici. ...</p>
	<p>Cona za pešce Pojdi na levo. ...</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • umetnost in kultura 	<p>Všeč mi je balet. Slika ...</p>	<p>Pisateljica Pesnik Kip Jože Plečnik je najpomembnejši slovenski arhitekt.</p>
	<p>V petek si bomo ogledali gledališko predstavo. ...</p>	

Govorjenje

Učenci na R1 poimenujejo pomembnejše zgradbe, ustanove, druge uporabne javne površine in storitvene dejavnosti v mestu. Poimenujejo pogosta prevozna sredstva. Vprašajo za lokacijo oz. pot, oddaljenost. Vprašajo za čas odhoda oz. prihoda vlaka, avtobusa ipd. Izrazijo, kaj želijo kupiti, in vprašajo za ceno. Naročijo hrano ali pijačo. V predvidljivih situacijah, npr. v trgovini, uporabijo naučene fraze. Odzovejo se na predvidljiva vprašanja v zvezi z navedenimi temami v predvidljivih situacijah.

Učenci na R2 poleg tega s preprostimi povedmi pripovedujejo o kraju, kjer so živeli in kjer živijo sedaj. Navedejo lokacijo srečanja. Vprašajo po informacijah v zvezi z izdelki. Dajo preprosta navodila za pot.

Branje in poslušanje

Učenci na R1 razumejo predvidljive napise in oznake ter krajša preprosta predvidljiva zapisana ali govorjena besedila, ki se pojavljajo na javnih mestih in v javnih prevoznih sredstvih. Razumejo preprosta navodila za opisovanje poti, še zlasti, če so ta podprta s kretnjami. Razumejo poimenovanja zgradb in ustanov na zemljevidu (njihovega) mesta. Razumejo obvestila v zvezi z delovnim časom, cenike, vozni red ipd. Razumejo informacije na vstopnicah. Razumejo pogoste javne napise.

Učenci na R2 poleg tega iz reklamnega besedila razberejo bistvene informacije o kraju, kakšna je njegova turistična ponudba. Razumejo informacije na reklamnih letakih, spletu, družbenih omrežjih ipd. za zanje relevantne prireditve.

Pisanje

Učenci na R1 zapišejo poimenovanja v zvezi z navedenimi temami.

Učenci na R2 poleg tega preprosto opišejo mesto oz. kraj, ki jim je všeč, in napišejo preprosto reklamo zanj. Učenci v elektronskem sporočilu podajo preprosta navodila za pot, npr. do svojega doma, dogovorjenega mesta.

Sociokulturno vedenje

Učenci poznajo osnovna pravila obnašanja v prometu.

Seznajeni so z običajnim delovnim časom trgovin. Vejo, da so ob državnih praznikih trgovine zaprte. Vejo, da se za nekatere storitve čaka v vrsti, npr. v trgovini, za nakup vstopnic za kino ipd.

Učenci so seznanjeni s prepovedjo kajenja v javnih prostorih. Vejo, da prodaja alkoholnih pijač in cigaret mladoletnim osebam ni dovoljena.

Poznajo nekatere pomembnejše slovenske umetnike in njihova zelo znana dela. Vejo, da je glavno mesto Slovenije Ljubljana in poznajo imena večjih slovenskih mest.

TEMA: NARAVNO OKOLJE

Podteme	R1	R2
<ul style="list-style-type: none"> vreme, letni časi 	Kakšno je vreme? Dežuje. Poleti je vroče. ...	Danes je 20 stopinj. ...
	Jutri bo sončno. Danes je 20 stopinj. ...	

<ul style="list-style-type: none"> • pokrajina, narava 	<p>Tam je jezero.</p> <p>...</p>	<p>Sava je najdaljša slovenska reka.</p> <p>V Makedoniji ni veliko gozdov.</p> <p>...</p>
	<p>Ljubljana je glavno mesto Slovenije.</p> <p>Kranjska Gora ni gora, ampak je mesto.</p> <p>...</p>	<p>Katera reka skozi Maribor?</p> <p>...</p>
<ul style="list-style-type: none"> • živali in rastline 	<p>Imam mačko.</p> <p>...</p>	<p>V Sloveniji živijo medvedi.</p> <p>Ribam zamenjam vodo enkrat na teden.</p> <p>Tipična rastlina v oazi je palma.</p> <p>Ta rastlina ima globoke korenine in majhne trde liste.</p> <p>...</p>
	<p>Pozor, hud pes!</p> <p>Pazi, ta pes je nevaren.</p> <p>Ne hodi po travi.</p> <p>...</p>	<p>Tipične rastline tega območja so oljke, agrumi, vinska trta in sredozemsko grmičevje.</p> <p>...</p>
<ul style="list-style-type: none"> • ekologija 	<p>Kje je koš?</p> <p>...</p>	<p>Ločujem odpadke.</p> <p>Skrbeti moramo za čisto okolje.</p> <p>Zrak je onesnažen.</p> <p>...</p>
	<p>Smeti</p> <p>Papir</p> <p>Steklo</p> <p>Embalaža</p> <p>Biološki odpadki</p> <p>Kuriti prepovedano.</p> <p>...</p>	<p>Ekološko pridelana hrana</p> <p>Klimatske spremembe</p> <p>Akcija zbiranja starega papirja</p> <p>Varčuj s papirnatimi brisačami.</p> <p>...</p>

Govorjenje

Učenci na **R1** povejo, kakšno je vreme, kateri letni čas je. Poimenujejo osnovne elemente pokrajine. Povejo, katere živali ali rastline so jim všeč. Znajo zastaviti predvidljiva vprašanja v zvezi z navedenimi temami v predvidljivih situacijah

Učenci na **R2** poleg tega povejo preproste povedi o naravnih znamenitostih v Sloveniji ali njihovi deželi. Preprosto opišejo svojega hišnega ljubljénčka in kako skrbijo zanj. V preprostih povedih povejo, kako skrbijo za okolje.

Branje in poslušanje

Učenci na **R1** razumejo preprosto vremensko napoved, če je podprta s slikovnim gradivom. V takem besedilu znajo poiskati relevantne informacije. Iz preprostega besedila razberejo

poimenovanja za naravne znamenitosti. Razumejo preprost opis rastline ali živali, posebno če je podprt s slikovnim gradivom. Razumejo pogoste napise v zvezi z ločevanjem odpadkov in obnašanjem v naravi.

Učenci na R2 poleg tega razumejo bistvene informacije v preprostih besedilih o navedenih temah in bistvene informacije v prilagojenih strokovnih učbeniških besedilih, če so ta podprta s slikovnim gradivom in opremljena s preprostimi razlagami strokovnih besed. Bistvene informacije razberejo tudi iz preproste vremenske napovedi.

Pisanje

Učenci na R1 zapišejo poimenovanja v zvezi z navedenimi temami. Napišejo preprosto sporočilo o vremenu, npr. kot sms-sporočilo.

Učenci na R2 poleg tega napišejo preprosto predstavitev izbrane pokrajine, dežele, npr. kot predstavitev svoje dežele drugim sošolcem. Napišejo razglednico, sms ali sporočilo na družbenem omrežju, v katerem prijateljem poročajo tudi o naravnih znamenitostih, ki so jih videli med počitnicami v svoji deželi, na izletu ali potovanju.

Sociokulturno vedenje

Učenci poznajo nekatere najbolj prepoznavne slovenske naravne znamenitosti (Triglav, Postojnska jama, Bled ...), večje reke in slovenske pokrajine. Vejo, da v Sloveniji za merjenje temperature uporabljamo Celzijevo skalo. Poznajo nekatere živali, značilne za Slovenijo. Poznajo osnovna pravila obnašanja v naravi, npr. da je prepovedano kuriti ogenj, trgati rastline, odlagati odpadke ipd. Vejo, da ločujemo odpadke, kadar je to mogoče, in da v slovenskih šolah navadno poteka akcija zbiranja starega papirja.

TEMA: TELO IN ZDRAVJE

Podteme	R1	R2
• telo	To je roka. ...	Imam rjave lase in sive oči. Imam 56 kilogramov. ... Koliko tehtaš? ...
• osebna higiena	A grem lahko na stranišče? A imaš robček? Zobna ščetka Milo ...	Kateri šampon uporabljaš? Moram se stuširati. A si grem lahko umiti roke? ...

	Umij si roke. Potrebuješ robček? ...	
• zdravje in počutje	Kako si? Utrujen sem. Bolam sem. Prehlajena sem. Glava me boli. Alergičen sem na arašide. Slabo vidim. Na zdravje! Hvala. Zdravnik Zobozdravnik Sestra ...	Kaj je narobe s tabo? Imam angino. Moram k zobozdravniku. Nosim kontaktne leče. Čim prej se pozdravi! ...
	Kako se počutiš? Jej zdravo hrano. ...	Kajenje ubija. Minister za zdravje opozarja: prekomerno pitje alkohola škoduje zdravju! Ta bolezen je nalezljiva. ...
• pri zdravniku in v lekarni	Imam vročino in kašljam. Tukaj me boli. ...	
	Zobna ambulanta Laboratorij Zdravstvena kartica Naslednji, prosim. A te to boli? Odpri usta. Počivaj. Veliko moraš piti. Cepljenje Recept ...	Tableto vzemi po jedi. Kapljice za nos ...

Govorjenje

Učenci na R1 poimenujejo pomembnejše dele telesa. Povejo, kako se sami počutijo. Znajo se odzvati na predvidljiva vprašanja v zvezi s počutjem in druge vprašati po počutju. Poimenujejo osnovne poklice v zvezi z zdravstveno oskrbo. Povejo, če imajo kronično bolezen, npr. astmo, alergijo, in katera zdravila jemljejo. Z zelo omejenimi vzorci pri zdravniku povejo, kaj je narobe z njimi.

Učenci na R2 poleg tega povejo, kako skrbijo za osebno higieno in katere predmete pri tem uporabljajo. Znajo povedati, kako visoki so in koliko tehtajo. Poimenujejo pogosta bolezenska stanja.

Branje in poslušanje

Učenci na R1 razumejo, če so vprašani po počutju. Pri zdravniku razumejo navodila in vprašanja ob rutinskem pregledu, če so izrečena počasi in razločno ter podprta s kretnjami. Razumejo preprosta in predvidljiva navodila v zvezi z zdravljenjem, če so izrečena počasi in razločno ter podprta s kretnjami.

Učenci na R2 poleg tega razumejo bistvene informacije v preprostih besedilih, npr. v najstniških revijah, o zdravju in zdravem življenju. Na embalaži zdravil razumejo relevantne informacije, npr. čemu je zdravilo namenjeno. Razumejo preprosta in predvidljiva navodila oz. nasvete v zvezi z zdravjem in higieno. Razumejo tipične fraze pri zdravniku.

Pisanje

Učenci na R1 zapišejo poimenovanja za posamezne dele telesa. Preprosto opišejo svoj videz in videz drugih.

Učenci na R2 poleg tega napišejo preprosto mnenje o zdravem načinu življenja, npr. kaj pripomore k zdravju in kaj zdravju škoduje.

Sociokulturno vedenje

Učenci vejo, da za obisk pri zdravniku potrebujejo zdravstveno kartico. Učenci so seznanjeni z rednimi sistematskimi pregledi. Seznanjeni so z akcijo tekmovanja za čiste zobe. Učenci so seznanjeni s številka za klic v sili (113 za policijo in 112 za nujne primere) in SOS telefonom za mlade oz. bližnjo varno hišo za otroke in mladostnike.

DRUŽBENE KONVENCIJE IN OBLIKOVANJE DISKURZA

Podteme	R1	R2
<ul style="list-style-type: none"> • pozdravljanje 	Dobro jutro! Dober dan! Dober večer! Nasvidenje! Lahko noč! Živjo! Adijo! Lep pozdrav Lp ...	Draga Anja! Spoštovani! Spoštovana gospa Novak! S spoštovanjem ...

	Lepo pozdravljeni! Dobrodošli. ...	
• predstavljanje	To je moj prijatelj Peter. Živjo, jaz sem Miha. ...	A se vidva poznata? ...
• vljudnostne fraze	Kako si? Na zdravje! Hvala! ... Lepo se imejte! Lep vikend! ...	Lepo se imej! Lep vikend! Se vidimo! ...
• izražanje čustev	Vesel sem. Jezna sem. Rada te imam. ...	Bojim se pajkov. ... Pusti me pri miru. ...
• povabilo	A prideš na moj rojstni dan? Ja, seveda. Z veseljem. Ne, ne morem. Nimam časa. ...	Vabim te na praznovanje rojstnega dne, ki bo v petek, 10. 4., ob 19. uri. Dobimo se v piceriji Boccaccio. Upam, da prideš. Se vidimo, Maja. ...
• ponujanje	Boš čokolado? Ja, prosim. Ne, hvala. ... Izvoli. A boš še? Na. ...	

<ul style="list-style-type: none"> • zahvaljevanje 	<p>Hvala. Prosim. Ni za kaj. ...</p>	<p>Najlepša hvala! Hvala lepa! ...</p>
<ul style="list-style-type: none"> • voščilo, čestitka 	<p>Vse najboljše za rojstni dan! Čestitam! Srečno novo leto! Vesele praznike! ...</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • opravičilo 	<p>Oprostite. Oprostite, ker sem zamudil. ... Nič hudega. Je že v redu. ...</p>	<p>Nič hudega. ...</p>
<ul style="list-style-type: none"> • prošnja 	<p>A lahko zapreš vrata? A mi lahko pomagaš? A mi daš, prosim, zvezek? ... Na pomoč! ...</p>	<p>Posodi mi svinčnik, prosim. ...</p>
<ul style="list-style-type: none"> • pohvala, graja 	<p>Ta film je res dober! Všeč mi je tvoj pulover. To je zanič. ... Ti si pridna učenka. To je brez veze. Bolj se moraš potruditi. ...</p>	<p>Ti si res dobra prijateljica. Hvala, enako. ...</p>
<ul style="list-style-type: none"> • pritoževanje 	<p>To ni pravično! ...</p>	<p>To ni pravično. ...</p>

<ul style="list-style-type: none"> • izražanje mnenja 		Mislim, da ne bom imel časa. ...
<ul style="list-style-type: none"> • strinjanje 	Ja, res je. To ni res. Prav ... Ali se strinjaš? A je to v redu? ...	Prav imaš. Ja, strinjam se s tabo. Jaz sem za. Jaz sem proti. ...

Govorjenje

Učenci na R1 glede na okoliščine, npr. del dneva, govorni položaj, ustrezno pozdravijo. Primerno nagovorijo osebo, s katero se pogovarjajo, npr. učitelja v šoli, sošolce. Preprosto predstavijo sebe in sogovorce. Izrazijo trenutno razpoloženje. Z naučeno frazo povabijo sogovorca oz. sprejmejo ali zavrnejo sogovorčevo povabilo. Z naučeno frazo sprejmejo ali zavrnejo ponujeno, se zahvalijo, čestitajo, voščijo in se opravičijo. Prosijo za pomoč. Izrečejo preprosto pohvalo ali grajo o določeni stvari.

Učenci na R2 poleg vzorcev na R1 uporabijo še nekatere pogostejše variantne sporazumevalne vzorce. Poznajo nekatere pogoste vljudnostne fraze za začetek, vzdrževanje in zaključek pogovora.

Branje in poslušanje

Učenci na R1 razumejo sogovorce pri pozdravljanju, predstavljanju. Razumejo preproste vzorce za izražanje razpoloženja. Razumejo preprosto povabilo in preprost kompliment, pohvalo ali grajo, zahvalo, voščilo, čestitko, opravičilo in prošnjo in se znajo nanje odzvati.

Učenci na R2 poleg vzorcev na R1 razumejo še nekatere pogostejše variantne sporazumevalne vzorce.

Pisanje

Učenci na R1 napišejo preprosto voščilo za rojstni dan ali ob praznikih in preprosto čestitko, npr. v sms-sporočilu ali sporočilu na družbenih omrežjih.

Učenci na R2 ustrezno začnejo in zaključijo pismo. Po modelu napišejo vabilo na praznovanje rojstnega dne.

Sociokulturno vedenje

Učenci se seznanijo s formalnim in neformalnim nagovarjanjem. Vejo, da vikanje pomeni izraz spoštovanja in da na ta način ogovarjamo starejše, neznance, ljudi, ki jih spoštujemo.

Tikamo vrstnike, prijatelje in bližnje sorodnike oz. osebe, s katerimi se tako dogovorimo. Vejo, da se v Sloveniji neformalno pozdravljamo različno, npr. v osrednji Sloveniji je običajen pozdrav *Živjo*, v vzhodni Sloveniji pa *Zdravo*. Vejo, da je treba pri medsebojnem pogovoru upoštevati osebni prostor.

Učenci vejo, da se ob prvem srečanju z osebo, ki je še ne poznamo oz. v formalnih okoliščinah, običajno rokujemo. V neformalnih okoliščinah se z osebami, ki jih že dolgo nismo videli in so nam še posebej drage, lahko trikrat poljubimo in tudi objamemo.

Vejo, da s prikimavanjem pritrjujemo ali izražamo strinjanje in odkimavanjem izražamo nestrinjanje, odklanjanje ali zanikanje.

Vejo, da na povabilo odgovorimo, potrdimo ali odpovemo svojo udeležbo. Učenci so seznanjeni, da rojstne dneve praznujemo v krogu družine in prijateljev. Za rojstni dan navadno prinesemo darilo. Slavlencu sežemo v roke in mu voščimo. Moški se običajno ne poljubljajo med sabo. Vejo, da velja načelo, da imajo starejše osebe in ženske prednost (npr. kadar ponudimo hrano, sedež ...). Po melodiji prepoznajo slovensko himno, po izgledu prepoznajo slovensko zastavo.

SLOVNIČNI VZORCI

Učenci navedene slovnične vzorce spoznavajo v rabi (prim. poglavje 4.3) v skladu s pojmovno-funkcijskim pristopom (gl. poglavje 4.3). Slovnične vzorce, označene z zvezdico (*), učenci poznajo le na ravni razumevanja ali v naučenih vzorcih.

	R1	R2
<ul style="list-style-type: none"> • poved 	<ul style="list-style-type: none"> - izražanje s pripovednimi enostavnimi povedmi: trdilne in nikalne povedi (<i>Berem. Ne berem.</i>) - izražanje s preprostimi pripovednimi dvostavnimi povedmi (<i>Rada pojem in plešem.</i>) - izražanje z vprašalnimi povedmi: odločevalna in dopolnjevalna vprašanja (<i>Ali bereš? Kaj bereš?</i>) - besedni red v enostavni povedi 	<ul style="list-style-type: none"> - izražanje s pripovednimi dvostavnimi povedmi: trdilne in nikalne povedi (<i>Nikoli ne berem knjig, ker so dolgočasne.</i>) - besedni red v večstavnih povedih
<ul style="list-style-type: none"> • glagol 	<ul style="list-style-type: none"> - izražanje dejanj in stanj: raba zelo pogostih pravih in nepravilnih glagolov v: sedanjiku (E, D, M), pretekliku (E, D*, M), prihodnjiku (E, D*, M) 	<ul style="list-style-type: none"> - izražanje dejanj in stanj: raba pogostih pravih in nepravilnih glagolov v: sedanjiku (E, D, M), pretekliku (E, D, M), prihodnjiku (E, D, M),

		pogojniku (E, D, M), velelniku (E, D, M)
• samostalnik	- izražanje poimenovanj za bitja, predmete, pojme: zavedanje spola, sklona in števila samostalnika v rabi, raba imenovalnika (E, D, M), rodilnika (E*, D*, M*), dajalnika (E*, M*), tožilnika (E, D, M), mestnika (E*, D*, M*), orodnika (E*, M*) – omejeno na rabo samostalnikov brez posebnosti v sklanjatvenem vzorcu	- izražanje poimenovanj za bitja, predmete, pojme: zavedanje spola, sklona in števila samostalnika v rabi, raba imenovalnika (E, D, M), rodilnika (E, D, M), dajalnika (E, D*, M), tožilnika (E, D, M), mestnika (E, D, M), orodnika (E, D*, M) – omejeno na rabo samostalnikov brez posebnosti v sklanjatvenem vzorcu
• pridevnik	- izražanje lastnosti: raba s samostalnikom v imenovalniku (E, D, M), rodilniku (E*, D*, M*), dajalniku (E*, M*), tožilniku (E, D, M), mestniku (E*, D*, M*), orodniku (E*, M*) - dvostopenjsko stopnjevanje	- izražanje lastnosti: raba s samostalnikom v imenovalniku (E, D, M), rodilniku (E, D, M), dajalniku (E, D*, M), tožilniku (E, D, M), mestniku (E, D, M), orodniku (E, D*, M) - izražanje svojine - tristopenjsko stopnjevanje zelo pogostih pridevnikov
• števnik	- poimenovanje glavnih števnikov - izražanje zaporedja: raba vrstilnih števnikov v omejenih vzorcih, npr. datumih	- izražanje zaporedja: raba vrstilnih števnikov
• zaimek	- raba osebnih zaimkov v imenovalniku (E, D, M), rodilniku (E*, D*, M*), dajalniku (E*), tožilniku (E, D*, M*) – samo naslonska oblika, mestniku (E*), orodniku (E*) - raba vprašalnih zaimkov (<i>kdo, kaj, kakšen, čigav ...</i>) - raba svojilnih zaimkov (E, D*, M) - raba kazalnega zaimka (<i>to</i>)	- raba naslonskih in naglasnih oblik osebnih zaimkov v imenovalniku (E, D, M), rodilniku (E, D, M), dajalniku (E, D*, M), tožilniku (E, D, M), mestniku (E, D*, M), orodniku (E, D*, M) - raba vprašalnih zaimkov (<i>kdo, kaj, kakšen, čigav ...</i>) - raba vseh oblik svojilnih zaimkov (E, D, M)

<ul style="list-style-type: none"> • prislov 	<ul style="list-style-type: none"> - raba pogostih časovnih izrazov - raba pogostih krajevnih izrazov 	<ul style="list-style-type: none"> - raba pogostih načinovnih izrazov - raba pogostih količinskih izrazov
<ul style="list-style-type: none"> • veznik 	<ul style="list-style-type: none"> - za izražanje naštevanja (<i>in</i>) - za izražanje izbire (<i>ali</i>) - za izražanje nasprotja (<i>ampak</i>) - za izražanje vzroka (<i>ker</i>) - za izražanje časa (<i>ko</i>*) - za izražanje pogoja (<i>če</i>*) - za izražanje mnenja (<i>da</i>*) 	<ul style="list-style-type: none"> - za izražanje nasprotja (<i>ampak, vendar</i>) - za izražanje časa (<i>ko, kadar</i>) - za izražanje pogoja (<i>če</i>) - za izražanje misli, mnenja (<i>da</i>) - za izražanje posledice (<i>zato</i>) - izražanje primerjave (<i>kot</i>) - izražanje lastnosti (<i>ki</i>*) - izražanje kraja (<i>kjer</i>*) - izražanje dopustnosti (<i>čeprav</i>*)
<ul style="list-style-type: none"> • predlog 	<ul style="list-style-type: none"> - izražanje kraja*, smeri (<i>v, na</i>) - izražanje namenjenosti (<i>za</i>) - izražanje izvora (<i>iz</i>*) - izražanje izvzemanja (<i>brez</i>*) - izražanje časa (<i>v</i> – pri navajanju dnevov; <i>ob, do, čez</i> – v vzorcih pri izražanju ure) - izražanje sredstva, spremstva (<i>s/z</i>*) 	<ul style="list-style-type: none"> - izražanje kraja, smeri (<i>v, na, blizu, zraven, nasproti, mimo, k/h, proti, čez, skozi, po, ob, pri, nad, pod, pred, za, med</i>) - izražanje izvora (<i>iz, s/z</i>*) - izražanje snovi (<i>iz</i>) - izražanje izvzemanja (<i>brez, razen</i>*) - izražanje časa (<i>ob, čez, od, do</i>) - izražanje izogibanja, odnosa (<i>proti</i>) - izražanje vsebine, predmeta pogovora (<i>o</i>) - izražanje sredstva, spremstva (<i>s/z</i>)

4 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

4.1 Uresničevanje ciljev predmeta

Poučevanje drugega jezika kot jezika okolja se razlikuje od poučevanja prvega jezika in tujega jezika. Učenci so z drugim jezikom v vsakodnevnem stiku, z njim se srečujejo tudi zunaj institucionalnega okolja, uporabljajo ga za sporazumevanje s svojimi vrstniki, učitelji ipd., kar se odraža tudi pri načrtovanju pouka in njegovih vsebin. Slovenščina torej za učence priseljence pomeni glavno sredstvo sporazumevanja z domačimi govorniki, pri začetnem pouku slovenščine pa tudi glavni cilj.

Učenje jezika je dolgotrajen in načrtovan proces. Učitelj se drži načela postopnosti in sistematičnosti, kar pomeni, da učencev ne seznanja z vsemi jezikovnimi vsebinami (besede, besedne zveze, sporazumevalne vzorce itn.) naenkrat, temveč jih predstavlja glede na njihovo pogostost, težavnost, relevantnost za učence ipd. in v obsegu, ki je zanje v določenem trenutku sprejemljiv. Pri tem jih ne obravnava izolirano, ampak vedno v nekem širšem kontekstu, besede npr. vključuje v sporazumevalne vzorce. Tako razvija celotno jezikovno zmožnost učencev, ne le njen del. Predlagamo, da si učitelj pri izvedbi pouka pomaga z ustreznimi specializiranimi učnimi gradivi, ki so že v osnovi sestavljena tako, da omogočajo postopno nadgrajevanje jezikovne zmožnosti v slovenščini, s premišljenim in z izkušnjami podprtim sosledjem vsebin.

Začetni pouk slovenščine poteka po načelih komunikacijskega oz. pojmovno-funkcijskega pristopa. Učenci se učijo izražati jezikovne funkcije (učijo se npr. povabiti nekoga, se zahvaliti, prositi za dovoljenje, opisati predmetnost, vprašati in povedati), splošne pojme (npr. za izražanje časa, izražanje časa, spola, kraja, količine, kakovosti, prostora) in specifične pojme, ki predstavljajo nabor besedišča ob relevantnih temah. Vse dejavnosti načrtujemo glede na potrebe, interese, učni stil in zmožnosti učencev. Učitelj delo pri pouku organizira tako, da so učenci čim bolj aktivni. Pri oblikovanju dejavnosti upošteva različne oblike dela (delo v paru, individualno delo, delo v skupinah) in različne učne stile učencev. Prizadeva si, da bi pri pouku vzpostavil sproščeno in vzpodbudno vzdušje. Do napak je tolerant in jih sprejema kot sestavni del usvajanja novega jezika, vendar hkrati pri pripravi na pouk načrtuje take dejavnosti, da učenci napake postopoma uspešno odpravljajo. Pri načrtovanju pouka upošteva prvi jezik učencev in njihovo sociokulturno ozadje, pokaže zanimanje zanje in jim pomaga, da znanje in spretnosti, ki jih imajo v svojem prvem jeziku, prenesejo v nov jezik.

Pri pouku so razmeroma enakomerno zastopane in se v krajših časovnih intervalih izmenjujejo vse štiri jezikovne dejavnosti: govorjenje in poslušanje, branje in pisanje. Čas pouka je enakomerno in smiselno razporejen med spoznavanje novega besedišča, sporazumevalnih in slovničnih vzorcev, navezovanje na že usvojeno ter utrjevanje, ponavljanje in razvijanje tekočnosti v slovenščini.

Za premoščanje zadreg pri sporazumevanju, sistematično utrjevanje besedišča, sporazumevalnih vzorcev in tudi popestritev pouka naj učitelj v pouk vključuje tudi razne jezikovne igre, npr.:

- spomin, tombola, domine,
- ugibanje besed, osebe, predmeta,
- pantomima,
- družabne igre ipd.

Prav ponavljanje že usvojenih ali delno usvojenih vsebin in njihovo povezovanje z novimi vsebinami je ključno za uspešnost začetnega pouka slovenščine. Učitelj naj vedno znova ustvarja pogoje, v katerih bo lahko učenec obravnavano snov usvojil v celoti in jo v procesu nadaljnega učenja tudi ustrezno nadgrajeval.

Nobena dejavnost pri pouku slovenščine kot drugega jezika ne sme biti sama sebi namen, temveč sredstvo za doseganje jezikovnih ciljev.

4.2 Razvijanje jezikovnih dejavnosti

Osrednja dejavnost pri pouku slovenščine kot drugega jezika je delo z besedilom, ob katerem učenci usvajajo besedišče, razvijajo zmožnost bralnega in slušnega razumevanja, govorjenja in pisanja ter spoznavajo rabo slovničnih vzorcev.

Učitelj izbira za pouk predvsem krajša neumetnostna dialoška in nedialoška besedila, ki se navezujejo na obravnavane teme (prim. poglavje 3), za učence na R2 pa tudi enostavnejša in prirejena strokovna besedila. Za popestritev pouka lahko učence seznanja tudi z zelo enostavnimi in kratkimi umetnostnimi besedili (npr. s preprostimi pesmimi iz sodobne slovenske mladinske poezije, popevkami).

4.2.1 Obravnava besedišča

Ker imajo učenci na tej stopnji še veliko težav z razumevanjem osnovnega besedišča in s tem posledično z razumevanjem besedil, naj bo velik del dejavnosti pred in med obravnavo besedila ter po njej namenjen delu z besediščem. Pri posamezni temi predstavi omejen izbor besedišča, pri tem naj se drži načela: od znanega k neznanemu – postopoma naj že znanim besedam dodaja nove. Besede razloži na enostaven način: ponazori naj jih z vizualno podobo (slikami, kretnjami, mimiko, pojasnjevalnimi dejanji, realijami itn., prim. SEJO: 173), s tipičnimi primeri rabe itn. Učence navaja na opazovanje besed in njihovih sestavnih delov (učenci v rabi spoznavajo določene besedotvorne postopke) ter jih uči strategij razumevanja besedišča.

Učenje besedišča ni omejeno le na poznavanje slovarske oblike besede, ampak je vključeno v vsakdanje, za učence relevantne sporazumevalne vzorce. Ti naj prehajajo od najsplošnejših in enostavnih, npr. *Sok, prosim.*, k za posamezno temo specifičnim in kompleksnejšim, npr. *A lahko dobim še malo soka?* Učitelj pri tem izbira avtentične in za učence relevantne sporazumevalne vzorce, ki jih smiselno nadgrajuje.

Za delo z besediščem gl. tudi poglavje 4.2.2.

4.2.2 Poslušanje in branje

Učitelj slušno in pisno gradivo izkoristi v vseh razsežnostih (od besedišča do sporazumevalnih in slovničnih vzorcev). Pripravi raznolike dejavnosti, ki bodo učencem pomagale pri razumevanju besedila, pred branjem oz. poslušanjem, med njim in po njem.

Branje besedila

Učenci priseljenci, še zlasti tisti, ki se učijo slovenščino na R1, se branja v slovenščini šele učijo. Spoznavajo ustrezno izgovarjavo slovenskih besed in mesto naglasa, zato je glasno branje tako učitelja kot učencev nujna dejavnost. Če učitelj opazi, da se učenci ob glasnem branju počutijo nelagodno ali jim je celo nerodno, naj najprej izbere skupinsko obliko branja (npr. v paru, manjših skupinah ipd.). V tem primeru lahko besedilo razdeli na posamezne povedi/besedne zveze, ki jih učenci berejo toliko časa, da jim izgovarjava in naglaševanje ne delata več večjih težav. Ob tem se mora učitelj zavedati, da je glasno branje namenjeno predvsem urjenju tehnike branja oz. izgovarjanju. Če pa je branje namenjeno razumevanju besedila in se morajo učenci osredotočiti na vsebino, jim mora dati učitelj čas tudi za tiho branje. Pri učencih, ki so slabše opismenjeni v latinici, je proces branja počasnejši.

Poslušanje besedila

Učenci se pri začetnem pouku slovenščine srečujejo z več vrstami poslušanja. Poslušajo govor učitelja (njegovo razlago, navodila za delo itn.) in sošolcev, kar poteka ob prisotnosti sogovorca, ki lahko svoj govor prilagodi zmožnosti slušnega razumevanja učencev (npr. zmanjša hitrost govornenja, govori razločneje ipd.). Po drugi strani pa s poslušanjem (izvirnih in učbeniških) posnetkov razvijajo zmožnost razbiranja ključnih informacij, celostnega razumevanja besedila ipd., ne da bi si pri tem pomagali z neverbalno komunikacijo in drugimi prilagoditvami sogovorca.

Govorjeno besedilo se razlikuje od zapisanega, ker je čas poslušanja omejen in poslušalec pogosto nima možnosti besedila slišati še enkrat. Učitelj učence uči strategij uspešnega reševanja nalog za preverjanje slušnega razumevanja. Opozori jih, naj se pri poslušanju osredotočijo predvsem na zahtevane podatke. Posnetek po potrebi večkrat predvaja ali ustavlja, jih opozori, v katerem delu besedila se skriva podatek.

Dejavnosti pred branjem ali poslušanjem besedila

Dejavnosti pred branjem ali poslušanjem pripravi učitelj zato, da v učencih vzbudi zanimanje za besedilo oz. jim olajša razumevanje le-tega. To lahko naredi na več načinov, npr.:

- izbrano težje ali novo besedišče iz besedila pred branjem ponazori, obrazloži ipd.,
- aktivira predhodno znanje učencev, npr. z metodo možganske nevihte, zbiranjem asociacij na določeno temo,
- učencem zastavi nekaj preprostih vprašanj na temo besedila,
- pripravi slikovno gradivo, ki ponazarja vsebino besedila,
- pripravi prilagojeno besedilo, ki jim olajša razumevanje originalnega besedila (npr. kadar se odloči za obravnavo kakega strokovnega besedila) ipd.

Dejavnosti med branjem ali poslušanjem besedila

Učitelj učence navaja na strategije, ki jim bodo v pomoč pri razumevanju besedila, čeprav podrobno ne razumejo vsega besedila. Učenci naj se:

- osredotočijo na besede/dele besedila, ki jih razumejo,
- skušajo o pomenu neznane besede sklepati iz sobesedila,
- označijo besede, ki jih razumejo/ne razumejo, besede, ki se jim zdijo ključne za razumevanje,
- o pomenu (dela) besedila sklepajo iz slikovnega gradiva (če je ob besedilu),

- sklepajo o pomenu iz njihovega korena,
- se naučijo poiskati pomen besede v slovarjih ipd.

Učenci med branjem ali poslušanjem rešujejo naloge za razumevanje besedila:

- odgovarjajo na vprašanja ob besedilu,
- izbirajo ustrezen odgovor (res je/ni res, izbiranje med več možnostmi),
- smiselno dopolnjujejo besedilo z manjkajočimi informacijami,
- sestavljajo razrezano besedilo,
- si izpisujejo oz. zapisujejo ključne informacije,
- izbirajo slike, ki ponazarjajo posamezne dele besedila, ali jih razporejajo v ustrezno zaporedje,
- opazujejo slovnične in sporazumevalne vzorce ipd.

Preden se učenci lotijo reševanja nalog, naj jih preberejo in se pogovorijo o morebitnih nejasnostih.

Dejavnosti po branju ali poslušanju besedila

Del dejavnosti je namenjen razlagi besed, ki jih učenci ne razumejo, in utrjevanju relevantnega besedišča iz besedila. Učenci si lažje zapomnijo nove besede oz. njihovo ustrezno rabo, če:

- jih čim večkrat vidijo, slišijo, zapišejo in izgovorijo,
- učitelj besedišče predstavi s slikovnim gradivom ipd.,
- opazujejo družljivost besed in jih primerjajo z besednimi zvezami v svojem jeziku (npr. *zapreti okno, zapreti vrata, zapreti luč*),
- tvorijo iz njih besedne zveze, jih uporabijo v svojih povedih ali besedilu,
- se vadijo v tvorjenju novih besed (npr. *učiti se* → *učenec*, *plavati* → *plavanje*, *zdrav* → *zdravje*),
- iščejo besede istega pomenskega polja (npr. *šola, učitelj, učilnica* ...),
- iščejo sopomenke (*babica – stara mama*), protipomenke (*velik – majhen*), nadpomenke (*sadje – jabolko*), zelo pogoste različice pogovornega jezika (*sladkor – cukrer*),
- iščejo pomenske pare (*fant – punca, oče – mama, zdravilo – lekarna*) ipd.

Učenci po branju ali poslušanju rešujejo tudi naloge v zvezi z razumevanjem besedila, ob kratkih vprašanih obnavljajo besedilo ali sami tvorijo podobno besedilo oz. ga primerjajo s podobnim besedilom v svojem prvem jeziku (npr. če gre za funkcionalno besedilo, ki se po obliki razlikuje od slovenskega), se pogovarjajo o besedilu itn.

4.2.3 Govorjenje

Učenci se pri pouku učijo razločnega, razumljivega, sorazmerno pravilnega govornega sporočanja. Ker so še na začetni stopnji učenja, je njihova govorna zmožnost zelo omejena. Del dejavnosti je namenjen ustreznemu izgovarjanju in naglaševanju besed, del pa govornemu sporočanju. Učitelj vodi učence od stopnje, ko v glavnem posnemajo model ali pa se odzivajo na preprosta vprašanja, do večje samostojnosti v govornem izražanju.

Učitelj naj pri pouku govori v zbornem jeziku. Za učence njegov govor predstavlja model, ki ga posnemajo, zato naj bo njegova izgovarjava jasna in razločna. Učenci se ustreznega izgovora in

naglaševanja učijo s ponavljanjem besed, samostojno ali v zboru, z glasovnimi igrami, petjem ipd.

Najpogostejša dejavnost za govorjenje je dialog. Poteka lahko kot:

- pogovor med učiteljem in učencem ali učenci samimi, ko drug drugemu zastavljajo različna vprašanja, povezana z obravnavanimi temami (npr. *Kaj rad ješ? Kaj rada delaš? Kdaj imaš rojstni dan?*). Vprašanja lahko učitelj ali učenci zastavljajo spontano ali pa jih vnaprej (če jih želi omejiti na določeno temo ali slovnične vzorce) pripravi učitelj,
- krajši dialog, ki poteka po vnaprej danem modelu, ki ga učenci minimalno spreminjajo s pomočjo danih podatkov, npr. zamenjujejo le nekaj besed v dialogu,
- dialog, ki ga zamejuje določena situacija (npr. naročanje pijače): učenci tvorijo dialog samostojno in pri tem rabijo naučene vzorce,
- dialog, ko učencem podamo kompleksnejši opis situacije oz. jo natančneje zamejimo (npr. *Povabiš sošolca v kino. Poveš mu, kdaj je predstava, nekaj o filmu in poveš, kam bosta šla potem. – Sošolec te povabi v kino. Sprejmeš povabilo, ampak predlagaš drug film.*).

Učitelj učence pripravlja tudi na samostojno govorjenje. Pripovedujejo npr. o preživljanju prostega časa, najljubšem prijatelju itn. (prim. poglavje 3), opišejo sliko. Učenci naj imajo pred tovrstnim govorjenjem vedno čas, da svoje izjave smiselno oblikujejo, jih morebiti tudi zapišejo, ob pomoči učitelja popravijo ali dopolnijo in jih nato povejo drugim. Med govorjenjem učitelj učenca vzpodbuja in mu pomaga pri premoščanju težav. Napake med govorjenjem popravlja le takrat, kadar postane sporočanje zaradi njih nerazumljivo, sicer pa učenčevega govornega toka ne prekinja. O napakah se z učencem pogovorita po govorjenju.

4.2.4 Pisanje

Pisanje v neprvem jeziku se od pisanja v prvem jeziku razlikuje v več pogledih. Ob težavah, s katerimi se sooča vsak pisec (vsebinsko načrtovanje besedila: uvod, jedro, zaključek, smiselno dopolnjevanje povedi ...), se mora pisec, ki ne piše v svojem prvem jeziku, soočiti še s problemi drugačnega zapisovanja, kot ga je vaju v svojem jeziku, z omejeno oblikoskladenjsko zmožnostjo, izbiro ustreznega besedišča in pragmatičnimi težavami (npr. kateri nagovor bi bil primernejši), ki vseskozi motijo in prekinjajo njegov miselni tok in s tem načrtovanje besedila. Zato je tvorjenje veliko bolj naporno in počasnejše in ni tako avtomatizirano, kot je npr. v prvem jeziku.

Pri pouku se učenci srečujejo z dvema vrstama pisanja. V prvem primeru je pisanje sredstvo za zapisovanje zapiskov, prepisovanje snovi s table, reševanje nalog in testov, v drugem primeru pa je cilj pisanja besedilo samo: učenci se učijo samostojno pisati kratka besedila (npr. opis osebe, živali, predstavitev dneva).

Učenci so pri pisanju uspešnejši, če jih dejavnosti za pisanje motivirajo, če so zanje relevantne in če so na pisanje ustrezno pripravljeni (so usvojili ustrezen obseg besedišča, slovničnih in sporazumevalnih vzorcev, s pomočjo katerih bodo tvorili besedilo, in so se že sami kot bralci srečali s podobnim besedilom).

Učitelj oblikuje raznovrstne dejavnosti, ki učenca usmerjajo v ustrezen zapis in samostojno tvorjenje besedila.

Dejavnosti za ustrezno zapisovanje so npr.:

- dopolnjevanje besed z ustreznimi črkami, zlasti tistimi, za katere predvidevamo, da bodo učencem povzročale težave (npr. zapisovanje glasov č, ž, š, črke / in soglasnikov v izglasju),
- tvorjenje besed iz danih črk,
- zapisovanje besed (npr. v križankah),
- prepisovanje besedila,
- zapisovanje po nareku.

Dejavnosti za razvijanje zmožnosti samostojnega tvorjenja besedila vključujejo:

- zapisovanje odgovorov na vprašanja,
- zapisovanje preprostih povedi k slikam (npr. opisovanje preprostega dogajanja, ponazorjenega s fotostripom),
- dopolnjevanje povedi ali delov besedila,
- tvorjenje besedila po modelu,
- samostojno tvorjenje preprostega besedila.

Razvijanje pravopisne zmožnosti (z izjemo pravilnega zapisa besed) pri začetnem pouku slovenščine ni v ospredju. Učitelj učence sicer usmerja in opozarja na ustrezno rabo končnih ločil (npr. vprašaja pri vprašanjih), osnovna pravila glede rabe velike in male začetnice (npr. zapisovanja imen za kraje z veliko začetnico), vendar je pri morebitnih napakah tolerant, če sporočilo doseže namen.

4.3 Obravnava slovničnih vzorcev

Komunikacijska naravnost začetnega pouka slovenščine za učence priseljence pomeni, da je tudi obravnava slovničnih vzorcev osredotočena predvsem na njihovo ustrezno rabo pri sporazumevanju in ne na opisovanje njihovih slovničnih značilnosti. Učenci so na začetku poti učenja slovenščine, zato se pri sporazumevanju ne morejo zanašati na jezikovni občutek tako kot govorniki slovenščine kot prvega jezika.

Pri učenju slovenščine kot drugega jezika usvajanje slovnične zmožnosti poteka preko načrtnega zaporednega usvajanja sporazumevalnih vzorcev. Učitelj posameznih vzorcev ne obravnava izolirano, ampak v kontekstu. Če se odloči, da bo učencem predstavil npr. rabo tožilnika, ob tem predstavi tudi tipične glagole (tudi predloge), ki se v slovenščini rabijo s tožilnikom, in vse skupaj postavi v nek realen komunikacijski/situacijski (npr. malica in kosilo v šoli) in tematski okvir (npr. hrana in pijača):

Tema/situacija	Besedišče	Sporazumevalni vzorci	Slovnični vzorci, potrebni za realizacijo sporazumevalnih vzorcev
Malica in kosilo v šoli	<i>Kruh, pica, sok, sladoled ...</i>	<i>Jem/pijem ... Rad/Rada imam ... Kaj imamo za kosilo? Dober tek!</i>	Raba glagola v sedanjiku Raba tožilnika: tipični glagoli in glagolske besedne zveze ob tožilniku: <i>jesti + 4. sklon, imeti + 4. sklon</i>

Učitelj načrtuje obravnavo (zaporedje) slovničnih vzorcev glede na njihovo pogostost (npr. rabo imenovalnika in tožilnika pred rabo drugih sklonov), težavnost (npr. rabo pravih glagolov pred rabo nepravilnih) oz. izbrano temo (glede na besedišče in slovnične vzorce, ki se pojavljajo v posameznih situacijah oz. ob obravnavi določenih tem). V tradiciji poučevanja slovenščine kot drugega in tujega jezika se je na Centru za slovenščino kot drugi in tuji jezik pri obravnavi slovničnih vzorcev na začetni stopnji pouka oblikovalo naslednje zaporedje:³

- pri samostalniku, pridevniku, osebem zaimku obravnavamo rabo posameznih sklonov postopoma in ne v celotni paradigmi, kot je to v navadi pri pouku slovenščine kot prvega jezika: najprej se obravnava raba imenovalnika (učenci usvojijo način poimenovanja predmetnosti), nato tožilnika, nato še rodilnika/mestnika/orodnika/dajalnika (v poljubnem zaporedju);
- pri glagolu se najprej (skupaj z rabo sklonov in predlogov) predstavi raba sedanjika, nato pa preteklika ali prihodnjika.

Z novimi slovničnimi vzorci naj učitelj učence seznanja postopoma: ko usvojijo en vzorec, jim učitelj predstavi novega. Učenci primerjajo rabe znanih in novega vzorca, na ravni rabe jih lahko primerjajo tudi z vzorci v svojem jeziku.

Število slovničnih vzorcev, ki naj bi jih učenci usvojili na produktivni ravni, je omejeno (prim. poglavje 3.1). Pomembno je, da učenci strukture v besedilih prepoznajo kot znane, jih znajo v posebej pripravljenih slovničnih vajah ustrezno rabiti in jih vključevati v sporazumevalne vzorce pri govorjenju in pisanju. Jezikovne napake so na tej stopnji učenja običajen in zelo pogost pojav.

4.4 Individualizacija in diferenciacija

Individualizacijo in diferenciacijo pouka izvajamo glede na zmožnosti in druge posebnosti posameznega učenca, in sicer tako v fazi načrtovanja in izvajanja pouka kot v fazi napredka. Pri tem smo še posebej pozorni na specifične skupine in posameznike (npr. otroke brez spremstva, otroke z učnim primanjkljajem, otroke, ki so bili izpostavljeni težkim življenjskim in preživetvenim okoliščinam), ki jim prilagodimo vsebine, metode in druge oblike dela. Vzgojno-izobraževalno delo temelji na konceptih, smernicah in navodilih, sprejetih na Strokovnem svetu RS za splošno izobraževanje (povzeto po UN za splošne predmete ZRSŠ):

³ Prim. učbenike Centra za slovenščino kot drugi in tuji jezik.

- Odkrivanje in delo z nadarjenimi učenci,⁴
- Učne težave v osnovni šoli: koncept dela,⁵
- Otroci s primanjkljaji na posameznih področjih učenja: navodila za prilagojeno izvajanje programa osnovne šole z dodatno strokovno pomočjo,⁶
- Smernice za vključevanje otrok priseljencev v vrtce in šole.⁷

4.5 Preverjanje znanja

Ugotavljanje znanja v okviru začetnega pouka slovenščine pomeni predvsem povratno informacijo učitelju in učencu, do katere mere je bilo učenje jezika uspešno, in motivacijo za nadaljnje učenje. Za učitelja so rezultati, ki jih učenec doseže ob preverjanju, temeljno izhodišče za načrtovanje nadaljnjega pouka. Preverjanje znanja poteka po načelih formativnega spremljanja.

Pri interpretaciji učenčevega znanja učitelj upošteva pričakovane učne cilje, zapisane v učnem načrtu, in individualne značilnosti učenca (prim. poglavje 3).

Preverjanje znanja je diagnostično in sprotno.

Ob začetku učenja učitelj ugotavlja predznanje učencev in si na podlagi ugotovitev pomaga pri oblikovanju skupin in načrtovanju vsebin pri pouku. Med poukom začetnega učenja slovenščine z različnimi nalogami sprotno spremlja napredek učenca v posamezni sporazumevalni dejavnosti. Ob zaključku začetnega pouka (ali po določeni zaključeni vsebinski enoti) tudi s pomočjo testa preveri doseženo znanje.

Pri preverjanju znanja si pomaga z različnimi nalogami:

- **nalogami za preverjanje razumevanja zapisanih besedil:** preverja se, ali znajo učenci poiskati določene informacije v zapisanem besedilu, ali razumejo ključne podatke v besedilu oz. bistvo zapisanega besedila kljub posameznim neznanim besedam (npr. v nalogah dopolnjevanja, izbiranja ustreznega odgovora med več možnostmi, vprašanih ob besedilu, nalogah tipa *res je/ni res*), ali razumejo navodila ob nalogah na delovnih listih itn.;
- **nalogami za preverjanje razumevanja govornih besedil:** preverja se, ali znajo učenci poiskati določene informacije v govornem besedilu, ali razumejo glavno sporočilo govornega besedila, ali so zmožni slediti glavnim točkam besedila kljub posameznim neznanim besedam (npr. v nalogah izbiranja ustreznega odgovora med več možnostmi, vprašanih ob besedilu, nalogah tipa *Res je/ni res*), ali se odzovejo na navodila za delo v razredu itn.;
- **nalogami za pisanje oz. tvorjenje besedila:** preverja se, ali znajo učenci tvoriti vsebinsko in jezikovno ustrezna besedila, ki so predvidena v učnem načrtu: torej, ali je dosežen namen sporočanja, ali je besedilo razumljivo, ali je besedišče ustrezno rabljeno

⁴ Sprejeto na 25. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 11. 2. 1999.

⁵ Sprejeto na 106. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 11. 10. 2007.

⁶ Sprejeto na 57. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 17. 4. 2003.

⁷ Sprejeto na 123. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 18. 6. 2009, sprejete dopolnitve Smernic na 152. seji 25. 10. 2012.

in pričakovano obsežno kolikšna je slovnična pravilnost, ali sta zgradba in slog sprejemljiva, pri pisanju se preverja tudi ustreznost zapisa;

- **nalogami za preverjanje govornega sporazumevanja:** preverja se, ali je dosežen namen sporočanja, ali učenec pri govornem sporazumevanju ustrezno rabi pričakovano besedišče, kako obsežno je, kako samostojen je pri sporazumevanju, kako se odziva na sogovorca, ali je njegova izgovarjava jasna oz. razumljiva ali ustrezno naglašuje besede ali so govorni prispevki razumljivi in glede na slovnično pravilnost sprejemljivi;
- **nalogami za preverjanje poznavanja slovničnih struktur:** preverja se, ali učenec ustrezno rabi **obravnavane** slovnične strukture, torej ali **tvori** smiselne in pravilne povedi (npr. v nalogah dopolnjevanja, izbiranja med več možnostmi, sestavljanja povedi iz danih besed);

Naloge naj bodo omejene na pri pouku obravnavane vsebine.

Pri preverjanju napredka učenca je učitelju lahko v pomoč tudi zbirna mapa učenčevih izdelkov, ki so med procesom poučevanja nastajali pri pouku ali doma, pri tem je učitelju lahko v pomoč tudi *Evropski jezikovni listovnik za osnovnošolce v starosti od 6 do 10 let*. Za potrebe spremljanja učenčevega napredka učitelj vodi dnevnik oz. evidenco uspešnosti pri jezikovnih dejavnostih, zlasti pri govorjenju in pisanju. Učenci lahko s pomočjo oblikovanih meril npr. trditev *Znam ...* (angl. *Can-Do statements*) samoevalvirajo svoje znanje.

Stopnja znanja, ki naj bi jo učenci na R1 dosegli po zaključenem začetnem pouku slovenščine, večinoma ustreza opisnikom za raven A1, stopnja znanja, ki naj bi jo dosegli učenci na R2 pa opisnikom za raven A2, kot jih navajajo *Evropski jezikovni listovnik za osnovnošolce v starosti od 11 do 15 let*, *Skupni evropski jezikovni okvir* (SEJO: 46, 48, 50, 51 in nasl.) in dokument *Collated representative samples of descriptors of language competences developed for young learners*.

Skupne referenčne ravni: shema za samoocenjevanje (SEJO: 48)

		A1	A2
RAZUMEVANJE	Slušno razumevanje	Pri počasnem in razločnem govorjenju razumem posamezne pogosto rabljene besede in najosnovnejše besedne zveze, ki se nanašajo name, na mojo družino in neposredno življenjsko okolje.	Razumem besedne zveze in pogosto besedišče, ki se nanašajo na najbolj temeljne stvari (na primer najosnovnejši osebni in družinski podatki, nakupovanje, neposredno življenjsko okolje, zaposlitev). Lahko ujamem glavno misel kratkih, jasno oblikovanih sporočil in obvestil.

	Bralno razumevanje	Razumem posamezna pogosto rabljena poimenovanja, besede in preproste stavke, na primer v obvestilih, na plakatih in v katalogih.	Lahko berem zelo kratka, preprosta, vsakdanja besedila, kot so oglasi, prospekti, jedilniki in urniki. V njih znam poiskati natančno določen, predvidljiv podatek. Razumem kratka in preprosta osebna pisma.
GOVORJENJE	Govorno sporazumevanje	Lahko se preprosto sporazumevam, če je sogovornik pripravljen svoje izjave ponoviti počasneje ali jih pojasniti in če mi je pripravljen pomagati pri izražanju misli. Znam postavljati vprašanja, ki se nanašajo na trenutne potrebe ali splošne teme, in odgovarjati nanje.	Lahko se sporazumevam v preprostih situacijah, kadar gre za neposredno izmenjavo informacij o splošnih vsakodnevnih stvareh. Znajdem se v krajših družabnih pogovorih, čeprav po navadi ne razumem dovolj, da bi se lahko samostojno pogovarjal.
	Govorno sporočanje	Uporabljam znam preproste besedne zveze in stavke, s katerimi lahko opišem, kje živim, in ljudi, ki jih poznam.	Uporabim znam vrsto besednih zvez in stavkov, s katerimi lahko na preprost način opišem svojo družino in druge ljudi, življenjske razmere ali svojo izobraževalno pot, predstavim svojo trenutno ali prejšnjo zaposlitev.
PISANJE	Pisno sporočanje	Pisati znam kratka, preprosta sporočila na razglednice, na primer s počitniškimi pozdravi. Izpolnjevati znam obrazce, ki zahtevajo osebne podatke, na primer vnesti ime, državljanstvo in naslov na hotelski obrazec.	Sestavljam znam kratka, preprosta obvestila in sporočila, ki se nanašajo na trenutne potrebe. Pisati znam zelo preprosta osebna pisma, na primer se komu za kaj zahvaliti.

4.6 Medpredmetne povezave

Začetni pouk slovenščine ni dopolnilni pouk, pri katerem bi se učenci na prilagojeni ravni učili drugih predmetov, ampak je samostojno zasnovan predmet, ki je časovno močno zamejen in pri katerem učenci v skladu s komunikacijskim pristopom sistematično spoznavajo jezikovna sredstva za sporazumevanje v slovenščini, zlasti za namen socialne interakcije z drugimi govorniki, v določenem obsegu pa učence pripravlja tudi na uspešno jezikovno sprejemanje in podajanje učne snovi.

Ker se morajo učenci čim hitreje dejavno vključiti v redni pouk, je smiselno, da jih učitelj glede na njihovo trenutno sporazumevalno zmožnost v omejenem obsegu seznanja tudi z osnovnim in pogostim strokovnim besediščem posameznih šolskih predmetov, ki ga posebej izbere glede na razred šolanja. Predlagamo torej, da se učitelj pri začetnem pouku slovenščine omeji (še

zlasti na R1) na najnujnejše strokovne (metajezikovne) izraze, ki naj jih učenci usvojijo zlasti na ravni razumevanja, npr.:

- pogoste izraze v zvezi z jezikovnim poukom: učence postopoma (ob razlagi jezikovnih vzorcev pri pouku) seznanja s slovenskimi izrazi za slovnične kategorije in enote besedila, kot so: samostalnik, pridevnik, glagol (sedanjik, preteklik, prihodnjik), ženski, moški, srednji spol, ednina, dvojina, množina, sklon, beseda, poved/stavek, besedilo, odstavek, poglavje itn.;
- ključne izraze s področja matematike: izrazi pri računskih operacijah in interpretaciji podatkov, npr: seštej, odštej, deli z, ulomek, minus, plus, je enako, rezultat, besedilna naloga, krog, kvadrat, trikotnik, štirikotnik, krogla, kocka, kvader, premica, daljica, točka, presečišče, premer, graf, os x, os y itn.;
- splošno razširjene izraze s področja naravoslovja: pot, čas, hitrost, razdalja, dolžina, širina, višina, globina, elektrika, energija, toplota, svetloba, meter, celica, organ itn.;
- splošno razširjene izraze s področja geografije: zemljevid, pokrajina, gora, reka, jezero, planet itn.

Učitelj naj učence s strokovnimi izrazi seznanja takrat, ko so že usvojili osnovno besedišče in sporazumevalne vzorce. Pri tem naj si pomaga s slikami, risanjem, avtentičnim gradivom (npr. zemljevidom). Pri pouku slovenščine na R2 pa lahko učence navaja na razumevanje lažjih (prilagojenih) strokovnih besedil, ki naj jih opremi s slikovnim gradivom, enostavnimi razlagami besed.

Posebno skrb glede jezikovnih prilagoditev pri posameznih predmetih naj učencem, ki so v procesu začetnega učenja slovenščine, posvečajo tudi učitelji drugih predmetov (vsak pri svojem predmetu). Za uspešno učenje slovenščine in tudi otrokovo vključenost v pouk je pomembno, da vsi učitelji (učitelj, ki izvaja začetni pouk slovenskega jezika in učitelji drugih predmetov) delujejo usklajeno: naredijo skupen načrt jezikovne pomoči učencu, poskrbijo za ustrezen jezikovni vnos, pripravljajo usklajene jezikovne dejavnosti za učenca pri predmetih, ki jih poučujejo, spremljajo njegov jezikovni napredek v slovenščini in učenca temu primerno aktivno vključujejo v pouk, opazujejo, česa učenec ni usvojil, česa pa samo ne zna ustrezno izraziti v slovenščini.

5 ZNANJE IZVAJALCEV

Programska enota	Izvajalec	Znanja s področij
Začetni pouk slovenščine za učence priseljence:		
tretje obdobje	učitelj	visokošolskega izobraževanja slovenščine

Priporočeno je, da učitelj pridobi tudi znanja s področja poučevanja slovenščine kot drugega in tujega jezika.

6 LITERATURA

- Collated representative samples of descriptors of language competences developed for young learners: Resource for educators. Volume 1: Ages 11-15*, 2018. Svet Evrope. <https://rm.coe.int/collated-representative-samples-descriptors-young-learners-volume-2-ag/16808b1689>
- CUMMINS, Jim, 1979: Cognitive/academic language proficiency, linguistic interdependence, the optimum age question and some other matters. *Working Papers in Bilingualism* 19. 97–205.
- CUMMINS, Jim, 2000: Language, power and pedagogy: Bilingual children in the crossfire. Clevedon: Multilingual matters.
- ČOK, Lucija, SKELA, Janez, KOGOJ, Berta, RAZDEVŠEK PUČKO, Cveta, 1999: *Učenje in poučevanje tujega jezika*. Koper: Znanstveno-raziskovalno središče Republike Slovenije.
- ČOK, Lucija idr., 2011: *Evropski jezikovni listovnik za osnovnošolce v starosti od 6 do 10 let*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- FERBEŽAR, Ina, BAJEC, Boštjan, 2004: *Priročnik za avtorje testnih gradiv*. Krakow: Universitas publishing House.
- FERBEŽAR, Ina idr., 2004: *Sporazumevalni prag za slovenščino*. Ljubljana: Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani in Ministrstvo RS za šolstvo, znanost in šport.
- JELEN MADRUŠA, Mojca, MAJCEN, Ivana (ur.), 2018: *Predlog programa dela z otroki priseljenci za področje predšolske vzgoje, osnovnošolskega in srednješolskega izobraževanja*. Ljubljana: ISA institut.
- KAČ, Liljana, ŠEČEROV, Neva, 2008: *Učni načrt: drugi tuji jezik*. Ljubljana: Ministrstvo RS za šolstvo in šport in ZRSŠ.
- KNEZ, Mihaela, 2012: Za koliko slovenščin(e) je prostora v naši šoli? *Jezik in slovstvo* 57/3–4. 47–62.
- KNEZ, Mihaela, KLEMEN, Matej, ALIČ, Tjaša, KERN, Damjana, 2015: *Križ kraž. Priročnik za učitelje*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- KNEZ, Mihaela, 2016: *Jezikovna zmožnost pri otrocih migrantih, vključenih v drugo in tretjo triado slovenskih osnovnih šol. Doktorska disertacija*. Ljubljana: Filozofska fakulteta.
- MARJANOVIČ UMEK, Ljubica, ZUPANČIČ, Maja (ur.), 2009: *Razvojna psihologija*. Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete.
- PIRIH SVETINA, Nataša idr., 2004: *Preživetvena raven v slovenščini*. Krakow: Universitas publishing House.
- PIRIH SVETINA, Nataša, 2005: *Slovenščina kot drugi/tuji jezik*. Domžale: Izolit.
- SEJO = *Skupni evropski jezikovni okvir: učenje, poučevanje, ocenjevanje*, 2011. Ljubljana: Ministrstvo RS za šolstvo in šport, Urad za razvoj šolstva.
- THÜRMAN, Eike, VOLLMER, Helmut, PIEPER, Irene, 2010: *Language(s) of Schooling: Focusing on vulnerable learners*. Strasbourg: Language Policy Division, Directorate of Education and Languages, DGIV, Council of Europe.